

Obsah

Úvod.....	1
1. Okolnosti vzniku časopisu, první etapa časopisu Host.....	3
2. Druhá etapa, Host do domu	5
2.1 Host do domu v letech 1954 – 1963.....	8
2.1.1 Konflikt Trefulka – Kohout.....	9
2.1.2 Nejčastěji zmiňovaná témata a autoři.....	12
2.2 Host do domu v letech 1963 - 1969	13
2.2.1 Nové rubriky pod Skácelovým vedením	15
2.3 Host do domu v letech 1969 – 1970.....	16
3. Třetí etapa, Host v samizdatu	18
4. Čtvrtá etapa, oficiální literární revue Host.....	20
4.1 Literárně-politická situace na poli literatury po roce 1989	20
4.2 Šéfredaktor Miroslav Balaščík a jeho vzpomínky na proměny časopisu Host a obecný pohled na literaturu	21
4.3 Cesta Milana Kundery časopisem Host	24
5. Host versus Host do domu	30
5.1 Formální stránka, redakce časopisu a její proměny	30
5.1.1 Host do domu 1954 – 1970	30
5.1.2 Host 1993 – 2011.....	33
5.2 Témata a politika.....	39
5.2.1 Host do domu 1954 – 1970	39
5.2.2 Host 1993 - 2011	40
Závěr	42
Literatura.....	45
Primární literatura	45
Sekundární literatura	45
Přílohy.....	48

Úvod

Literární časopis *Host* prošel během své existence několik režimů. Od jeho vzniku v raném Československu v roce 1921 uběhlo již 90 let, a přesto se s ním na knižním trhu dodnes setkáváme. Ačkoliv politické režimy učinily vydávání časopisu několikrát přítrž, a to v roce 1929 a 1970, nezabránilo jeho opětovnému vzniku.

Časopis se proměňoval s dobou i s redaktory, kteří na něm pracovali. Zejména šéfredaktoři *Hostu do domu* v letech 1954 - 1970, František Göetz, Jan Skácel či Jan Trefulka, značně ovlivnili chod i náplň časopisu.

S *Hostem* jsou spjata nejvýraznější jména české literatury 20. století. Už v první fázi *Hosta* vydávaného Literární skupinou, do něj přispívaly osobnosti jako Jaroslav Seifert, Vítězslav Nezval, Jiří Wolker, František Halas, Čestmír Jeřábek i mnoho dalších jmen. V období první republiky se řadil mezi nejvýraznější kulturní časopisy. Když pak v 60. letech navázal na *Host Host do domu*, spojoval nejprve především básníky (Jan Skácel, Oldřich Mikulášek, Milan Uhde, Jan Trefulka, Oleg Sus). Zanedlouho k sobě opět přilákal literární elitu, ale i mladé, začínající básníky. V 70. letech zavládla v Československu normalizace, a překazila tak další vývoj literárních periodik.

I v období ostře cenzurované literatury 80. let na sebe znovuobnovení časopisu jako samizdatového sborníku nenechalo dlouho čekat. Dušan Skála na sebe vzal rizika spojená s vydáváním pěti samizdatových čísel mezi lety 1985 a 1989, a pomohl tak šíření svobodné formy literatury. V roce 1990 byl časopis oficiálně zaregistrován a získal statut stabilního tisku. Od roku 1995 se opět stává velmi oblíbeným a vyhledávaným periodikem. V roce 1999 se mění formát časopisu, který má zvýšit už tak velký zájem literárních odborníků i fanoušků. Od roku 1996 zároveň začíná oficiálně fungovat i nakladatelství *Host*, které již pod vedením Dušana Skály tajně fungovalo během samizdatu 80. let. I nakladatelství se vypracovalo na vysokou úroveň. Například z roku 2010 si publikace vydané v nakladatelství *Host* odnáší ceny:

Magnesia Litera: Kniha roku, Cena čtenářů knižního klubu, Státní cenu za literaturu, Kniha roku Lidových novin, Kniha roku týdeníku Respekt, Drážďanská cena lyriky, Cena Antonína Švehly, Cena města Havlíčkův Brod za nejkrásnější beletristickou knihu 20. podzimního knižního veletrhu.

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza formy a obsahu čísel časopisu vydávaných jak v letech 1954 – 1970, tak i po roce 1990 do současnosti. Dalším cílem je porovnat obě fáze za účelem zjištění, jak se oba formáty proměňovaly. Následující výzkum se věnuje také kulturním a politickým souvislostem, které značně postihly vývoj *Hostu do domu*. Současný stav a úspěchy časopisu ukáží na rozhovoru se šéfredaktorem současného *Hosta*, Miroslavem Balaštíkem.

Ať už časopis *Host* nebo *Host do domu*, stojí za to se k němu opět vrátet kvůli jeho bohaté historii, pestrosti autorů a děl i kvůli tomu, že od jeho prvního vydání uplynulo právě 90 let, a proto jsem si zvolila zabývat se jím v mé bakalářské práci.

1. Okolnosti vzniku časopisu, první etapa časopisu *Host*

Literární časopisy vždy přispívaly ke zmapování aktuální situace v literatuře a odrážely současné politické poměry, které zohledňovaly nebo na ně reagovaly odmítavě. Ve 20. století prošla společnost mnoha literárními proměnami. V roce 1918 skončila první světová válka. Vznikla samostatná republika, objevovaly se povinně nové veřejné knihovny v obcích, zavedla se povinná literární výuka na školách.

Po první světové válce se začala na Moravě na popud Bartoše Vlčka formovat skupina, která si říkala „Literární skupina.“ „Literární skupina se hlásila k poválečné revoluční vlně životní a umělecké. V programových člancích, které formuloval hlavně kritik František Götz, však kladla důraz na mravní přerod, revoluci lidských srdcí, nikoliv na násilný revoluční převrat. Většina autorů měla blízko k expresionismu.“ (Lehár 1998: 574). K Literární skupině se hlásili Lev Blatný, Čestmír Jeřábek, Bartoš Vlček, Josef Chaloupka, Jiří Wolker, Dalibor Chalupa a především František Götz, mluvčí celé skupiny.

V roce 1921 v Přerově založila Literární skupina časopis *Host*. Ačkoliv Literární skupinu s Devětsilem spojovaly společné cíle, nikdy nedošlo k jejich spojení, avšak spolupracovaly spolu právě v rámci časopisu *Host*, kde členové Devětsilu (jako například Karel Teige, Jaroslav Seifert, Vítězslav Nezval, František Halas aj.) často publikovali. *Host* se tak stal jedním z nejvýraznějších literárně-kulturních časopisů během první republiky.

Host vycházel desátého dne každého měsíce kromě srpna a září. Odpovědným redaktorem se stal A. M. Píša. Výtvarnou část vedl František Kovárna.

V říjnovém vydání z roku 1922 formulovali v časopisu *Host* Manifest expresionismu *Naše naděje, víra a práce*, kde vyjádřili své umělecké stanovisko. Nazývají se zde proletáři, socialistickými básníky a vyzývají společnost k revoluci za účelem hospodářské přeměny. Kritizují měšťáky a svět starého umění. Podepsali Jaromír Berák, Lev Blatný, František Götz, Josef Chaloupka, Dalibor Chalupa, Josef Hruša, Čestmír Jeřábek, Miloš Jirko, Svata Kadlec, Zdeněk Kalista, Josef Knap, Arnošt Ráž, Bohuš Stejskal a Bartoš Vlček.

K činnosti Literární skupiny se v roce 1922 v článku *Bilance i přípitek na prahu nového roku 1922* vyjádřil i soudobý kritik F. X. Šalda: „...čtu Wolkera, Blatného, Píšu, Jeřábka, Chaloupku, Kalistu, Stejskala, a jak se jmenují všichni ti milí zábavní, podnikaví chlapíci, kteří v moravském Hostu obracejí svět na ruby.“ (Šalda, 1996: 158)

V roce 1928 však Šalda mění názor. Ve svém Zapisníku I/č.2 otiskl stať *Ubožáctví Götzovo*.

Činnost Literární skupiny byla ukončena spolu s vydáváním časopisu *Host* v roce 1929, kdy se začal měnit literární vývoj spolu s atmosférou doby. Hrozila hospodářská krize, autoři už nevěřili na mravní přerod a nadějnou budoucnost, ale naopak se opět obrátili k tragickým stránkám života. Avantgarda se dostala do rozporu s komunistickým politickým hnutím. To vyvrcholilo právě na konci dvacátých let (na V. sjezdu KSČ) tzv. bolševizací^a.

^a Cílem bolševizace bylo ztotožnit komunisty se sovětským státem a bolševickou stranou a vybudovat socialismus v jedné zemi.

2. Druhá etapa, Host do domu

Konec 40. let se nesl ve znamení stalinismu^b, a to jak v politice, tak v literatuře.

Po nástupu komunismu v roce 1948 se celá literární tvorba dostala do rukou státních orgánů. Kdo překážel, dal se lehce odstranit. Tak vznikaly politické procesy, které ze světa sprovodily mnoho významných a nevinných osobností. V politických procesech 50. let se ocitli i čeští spisovatelé jako například Jan Zahradníček, Josef Palivec a Václav Renč. „Pro literární vývoj tak vznikla paradoxní situace: společenský a kulturní ideál, jímž tak či onak žila značná část české literatury zejména od 20. let tohoto století, se stával stále více problematickým a absurdním. Revoluční mýtus se začíná jevit jako pouhá avantgardní atmosféra, nikoli jako něco opravdu uskutečnitelného. Období stalinského kultu a stalinské despotie obnažuje hluboký vnitřní rozlom v poválečných vírách. Jestliže Stalin po určitou dobu hrál u nás roli „mytického prostředníka“, postupně toto zaklínadlo sláblo a měnilo se v pravý opak. Čas jásající oslavnosti uzavřela demytizace tohoto prostředníka.“ (Kožmín 1998: 63)

Mnoho autorů na tuto situaci zareagovalo po svém. Exil volili například Ivan Blatný či Ivan Jelínek, jiní si vytvořili alternativu jménem underground (Egon Bondy aj.). Vladimír Holan nepřestal psát ve svém duchu, ale díla schovával v naději, že za nějaký čas budou moci být vydána a oceněna. I současně uvěznění autoři nadále literárně tvořili. Mimo některých katolických autorů mohu jmenovat třeba Jana Zahradníčka, který byl, jak bylo téměř běžné, uvězněn za protistátní činnost, tzn. rozvracení komunismu a socialismu a protistátní špionáž. Většina autorů nechtěla mít problémy, a tak jim nezbývalo nic jiného, než začít s oslavnými ódami a básněmi na dobové kapacity.

V roce 1953 zemřel Josif V. Stalin a Klement Gotwald, což uvolnilo atmosféru české literární i kulturní scény. „Víte, nelze odhlédnout od toho, že rok 1953 byl rokem jakéhosi mírného liberalismu po Stalinově smrti. To už se v nejvyšších patrech politiky a kultury vědělo, že po smrti Josifa Vissarionoviče Stalina se bude přepřahat. Nevědělo

^b „Společenský systém, jenž vznikl záhy po Únoru, odboural demokracii a občanská práva. Svobodu myšlení a střetávání stanovisek nahradila jediná přípustná ideologie, marxismus, navíc stalinsky deformovaný. Odlišné názory pojímal jako nepřátelské a násilně je umlčoval.“ (Lehár a kol. 1998 : 734)

se jen, jak dalece a jak do hloubky. Ale stejně ten původní koncept časopisu, který se postaví kriticky k současné ideologizované a zglajchšaltované literatuře, nevydržel dlouho.“ (Uhde 2010: 10)

Hned v roce 1953 se přihlásila ke slovu skupina moravských autorů pomocí časopisu *Host do domu*.

Založení časopisu ale neproběhlo tak bezproblémově, jak se může na první pohled zdát. K tomu se vyjadřuje Milan Uhde: „Na vzniku *Hosta do domu* měl lví podíl František Trávniček. Na schůzi předsednictva Svazu spisovatelů oznámil Jaroslav Pilz, obchodní ředitel nakladatelství Československý spisovatel, že na nový časopis nejsou peníze, jak už to bývá zvykem obchodních ředitelů. Na to se poslanec a rektor Masarykovy univerzity František Trávniček zvedl a svým pisklavým a ječivým hlasem obchodnímu řediteli oponoval. Řekl mu, že úlohou obchodního ředitele není informovat nás, že nejsou peníze, ale peníze sehnat, a že tudíž musí obchodního ředitele pokárat. Proti Trávničkovi nešlo slovo namítat, a i když všichni věděli, že peníze nejsou, tak se našly — jak už to tak bývá s penězi, které nejsou, ale obvykle se najdou, je-li takzvaná politická vůle. Jenže existovala ještě další stránka věci, o které jsem náhodou dost dobře informován. Do vzniku *Hosta do domu* zasáhly příznivě další osobnosti. Tenkrát v roce 1953, kdy se *Host do domu* v kuloárech rodil, probíhal v rámci *Literárních novin* a mezi českými spisovateli těžký spor: odpůrci moderního umění tvrdili, že socialistický realismus vyžaduje přímo navázat na Neruda. Celé období takzvaného modernismu včetně levé avantgardy, Devětsilu atd. prý patří na smetiště buržoazní pakultury. Proti tomu se samozřejmě stavěl Vítězslav Nezval, za svého života ještě Konstantin Biebl. Výrazně ve prospěch moderny do diskuse zasáhl Jiří Taufer. Především Nezval měl však veliké slovo. V roce 1953 vznikla obrovská nezvalovská ofenziva proti takzvaným vulgarizátorům a *Host do domu* se měl stát jejím orgánem, časopisem, ve kterém se obhajoba moderního umění měla prosazovat. Proto také Nezval navrhl název *Host do domu*, protože Wolker byl moderní básník a jeho komunistická příslušnost a jeho komunismus byly určitou záštitou a zárukou, že je ideologicky v pořádku, když se bude navazovat na avantgardu dvacátého století. Ono to sice bylo zároveň hodně sporné, protože Wolker byl protiavantgardní, jeho estetika byla ve sporu s avantgardou, ale to se tehdy jaksi nepřipomínalo. Tak byl patronem *Hosta do domu* vedle Františka Trávnička člověk naprosto protichůdný tomuto suchému oficiálnímu činiteli, tedy Vítězslav Nezval, který hlásal, že *Literární noviny* jsou nudný úřední věstník, a že má tudíž

konečně vzniknout časopis, kde bude mít místo humor, karikatury, fotografie a který se bude věnovat i výtvarnému umění a hudbě.“ (Uhde 2010: 10)

Ne každý autor ale nový časopis viděl jako přínos do literárního kulturního života. Např. Čestmír Jeřábek k tomu ve svém deníku *V zajetí stalinismu* napsal: „Co může vyrůst v poušti? Leda nějaký bodlák... A tak se zrodil nový měsíčník pro literaturu, umění a kritiku, redigovaný dokonce – v Brně. Jméno (prý na návrh V. Nezvala) si vypůjčil od někdejšího „*Hosta*“, kterému kdysi nemohli komunisté přijít na jméno. V čele prvního čísla – vedle povinných hlubosklonů před Moskvou – parádují originální myšlenky, jako např., že krásná literatura je podle Leninovy teorie odrazu (!) reálnou silou v rozvoji všeho společenského dění. To ovšem před geniálním Leninem nikdo – a zvláště v Čechách – nevěděl! Potom následují beletristické a kritické příspěvky J. Š. Kubína, M. Lajčiaka, O. Mikuláška, T. Svatopluka, F. Trávníčka, A. Trýba aj. – vše pod jednou pohostinnou střešou duchovně nuzáckého socialistického realismu. Kdyby tak Karel Teige vstal, ten by se zachechtal!“ (Jeřábek 2000: 246 – 247)

Jeřábek jistě naráží na *Slovo k čtenářům*, které uvádí nový časopis v prvním čísle: „Naše vlast, osvobozená slavnou Rudou armádou a celým Sovětským svazem v květnu 1945 z šestileté nacistické poroby a zocelená v únoru r. 1948 vítězstvím nad domácí reakcí, buduje po vzoru Sovětského svazu a za jeho vydatné a nezištné pomoci socialismus. (...) Krásná literatura, stejně jako všechno umění, je podle Leninovy teorie odrazu reálné silou v rozvoji všeho společenského dění, protože, podávajíc pravdivé a typicky výstižné poznání tohoto dění v uměleckých obrazech, působí nejen na rozum člověka, nýbrž i na jeho cit. (...) Je nezbytně nutné, abychom se zbavili starého buržoasního myšlení, které náš vývoj k socialismu brzdí, a stali se lidmi novými, socialistickými. (...) Tomuto ideologickému přerodu a tím i růstu umělecké tvorby a zvážení společenského účinku literatury a ostatního umění chce sloužit i tento nový časopis Svazu československých spisovatelů, nazvaný na návrh Vítězslava Nezvala podle první básnické sbírky Jiřího Wolkra, k jehož literárnímu odkazu se hlásíme. Chceme v něm přinášet ukázky naší nové umělecké tvorby, zejména básnické, věnovat zvláštní pozornost neprávem pomíjeným malým literárním formám, povídky, literární reportáži, fejetonu, sloupku, glose, aforismu, které umožňují umělci tvořit a bojovat v těsném styku s denním životem.“ (Host do domu 1954: 1)

Jak uvedl Č. Jeřábek, jméno časopisu bylo skutečně vybráno na popud Vítězslava Nezvala. Není ale zcela jisté, zda mělo odkazovat na básnickou sbírku Jiřího Wolkeru, báseň *Host do domu*. Každý literární slovník uvádí, že *Host do domu* proslul jako známý literární měsíčník pro kritiku, literaturu a umění a že název Nezval odvodil od básně Jiřího Wolkeru. Současníci vzniku časopisu si tím nejsou zas tak jistí: „Jistě, odkazuje to k Wolkerovi, ale ten byl v roce 1954 interpretován a přivlastňován jako prokomunistický básník. Je ten název skutečně kvůli Wolkerovi? Osobně si myslím, že s jeho stejnojmennou sbírkou nebo se vztahem k němu to příliš nesouviselo. Kulturní veřejnost, tenkrát hodně úzká, měla pocit, že pro Brno by se měl vydupat časopis, který se sice zcela nevymaní z centrální kontroly, ale přece jen se bude moci otevřít lidem žijícím a tvořícím jinde než v Praze. Řekl bych, že název se vytvořil podle avantgardního časopisu z první republiky.“ (Přídal 2010: 9)

2.1 Host do domu v letech 1954 – 1963

Nezval chtěl jako první, aby vznikl literární časopis, jenž by spojoval mladé autory a prosazoval moderní literaturu, a taky své myšlenky přenesl na schůzi spisovatelů a novinářů na konci roku 1953 a uspěl. Od roku 1954 začal časopis pravidelně vycházet.

Složení časopisu při jeho založení až do roku 1963 se sestávalo ze šéfredaktora Bohumíra Macáka, redaktorů Ludvíka Kundery a Jaromíra Tomečka. Redakční radu tvořili František Trávníček, Josef Hrabák, Josef Kainar, Ivan Kříž, Oldřich Mikulášek, František Tenčík, Antonín Trýb a grafickou úpravu obstarával Bohdan Lacina.

Bohumír Macák nevyhovoval podle jeho kolegů pozici šéfredaktora. Už jen jak se o něm vyjadřoval Milan Uhde, o tom svědčí: „To byl muž nešťastný, který komunistické názory ani zdaleka nevyznával, ale rozhodl se komunistickému režimu ve všem všudy sloužit. To byl jeho hrozný vnitřní rozpor a já jsem byl svědkem jeho projevů. Jsem dalek toho plivat z historického povzdálí na svého bývalého šéfa, ale posílení jeho šéfredaktorské moci znamenalo posílení konfúznosti, průměrnosti a beztvorosti, do které se pak *Host do domu* na několik let propadal až do nástupu Jana Skácela.“ (Uhde 2010: 10)

2.1.1 Konflikt Trefulka – Kohout

A tak se pod vedením B. Macáka *Host do domu* stal nekonfliktním časopisem, informujícím o sjezdech KSČ a Svazu spisovatelů. Poklidná atmosféra a činnost časopisu byla narušena až Janem Trefulkou a jeho polemikou *O nových verších Pavla Kohouta*.

Pavel Kohout byl v té době přesvědčeným komunistou a básníkem stalinismu, což mu dopomohlo ke strmému vzrůstu jeho kariéry. Nejinak vypadala i jeho tvorba, především budovatelská poezie i próza. To, co Jan Trefulka kritizoval na poezii Pavla Kohouta, byla právě jeho komunistická kliše, díky nimž se stal v 50. letech součástí školních osnov. Např. strofa pro Julia Fučíka.

Fučík je: *„soudruh našich mladých cest,
soudruh našich snů a plánů“*,

Naše vlast je: *„zem, kde už není pánů“
„která nám chrání večery i rána“*.

Dále v básni: *„naši drazí básníci,
píšou teď svoje reportáže,
na polích šťastné, slavné práce“*

a Fučíkovi: *„kdyby dneska přišel sem,
nezmizel by úsměv z tváře“*.

Trefulka dodává: „To by však, milý Pavle Kohoute, Julius Fučík, kritik pronikavého zraku, nesměl dostat do rukou tyto vaše verše, které nepřesvědčí, nerozehřejí, které jsou jako plamen odražený v zrcadle.“ (Trefulka 1954: 506)

Jan Trefulka se v době opěvování Kohoutovy poezie odvážil napsat: „Těch kliše nepřesvědčivých, nepřesných obrazů, kdybychom je měli počítat! Ty prudké ledoborce, prudké soustruhy, prudké hory, ti smělí piloti, ty tanky jarem vonící, pozdravy vroucí jako krev, brány komunismu, nevídané budoucnosti, řeky úsměvů, mříže světa, které padnou rozbity, hlubiny míru, ta hudba třestící v barech tygrům tenisu. [...] Kdyby měla

vyrůst ještě další generace podle obrazů Kohoutových veršů, bylo by to pokolení nesnesitelných krasořečníků a chvástavců.“ (Trefulka 1954: 506-507)

Trefulka nešetří výrazy jako „v *Času lásky* Pavla Kohouta najdeš stejnou dávku povrchnosti a zbytečných slov jako v *Času boje*. (...) Pod pojmem láska rozumí zřejmě cosi, o čem se zpívá ve špatných operetách. (...) Připadá mi, jako bych slyšel slova měšťanské matrony, která provdala dceru za nemilovaného muže. Má-li mládež takového rádce v milostných věcech, nedivím se množství nešťastných nebo lhostejných mladých manželství. (...) Nebo to má být parodie?“ (Trefulka 1954: 506–507)

Jak vysvětluje Trefulka zálibu mladých lidí v Kohoutových verších?

„Není to právě onen nedostatek osobitosti v pohledu na skutečnost, frázovitost, lehkost až lehkovážnost, s níž píše o socialismu i o lásce ve stejném duchu, jak se kdysi psaly a zpívaly tramské písně? Mladý člověk, který nezná šíři a hloubku, jíž česká poesie dosáhla, ve své nezkušenosti se chápe prvního, co se mu nabízí – jednak oficiálně ve Svazu mládeže, jednak záplavou výtisků. Mladý člověk, který neumí ještě samostatně rozeznat zrno od plev, chápe se toho, co se nejpohodlněji vnímá.“ (Trefulka 1954: 507)

Tím hůře přijali kritiku členové strany, protože vyšla v oficiálně vedeném časopisu. Nešlo o žádný výkřik na vlnách rádia Svobodná Evropa, ale o polemiku vydanou časopisem, který byl uznávaný jako součást oficiální tvorby a kultury levice. Ostatní autoři časopisu tím, že nezabránili vydání článku, jako by souhlasili. Milan Uhde, který se stal členem redakce v roce 1958, přiznal, že o všem věděl předem:

„Já jsem věděl, že se ta stat' chystá, věděl jsem to předem od Milana Kundery, který četl její poslední verzi a vyjadřoval se, že to bude velké slovo. Ale že zazní tak převratně, to jsem nepředpokládal. Už to, že si Trefulka dovolil nejenom poezii Pavla Kohouta analyzovat, ale že to učinil s vtipem, s ironií! Já si připomínám Trefulkovu závěrečnou myšlenku: „Pavel Kohout v jedné své básni říká: Jednou rukou verše píšu, v druhé svírám revolver. Je otázka, kterou z těch věcí dělá levou rukou.“ — To byla útočná poznámka, kterou Trefulkovi nebyli ochotni odpustit ani ti, kteří se ho jinak zastávali a hájili jeho právo kritizovat. Jestli někdo revolver pokládá za rovnocenného spřízněnce básnického nástroje, nemůže být básníkem — tuto antinonii vložit do pointy kritického

článku bylo samo o sobě cosi nebyvalého a odvážného. Redakce se hájila, že Trefulkův článek neschválila regulérně, že šéfredaktor byl na dovolené, že do tisku poslal text podřízený redaktor Ludvík Kundera, který k tomu neměl právo a který musel potom redakci opustit. Nakonec to dopadlo po brněnsku: nikdo nepřišel o existenci, Ludvík Kundera dostal stipendium od Literárního fondu, Trefulka nebyl vyhozen z bídného místa propagačního referenta v Domě umění. Jeho stat' však vstoupila do dějin: byla napsána v duchu naprosto svobodném, což bylo na tehdejší nesvobodnou dobu něco zázračného.“ (Uhde 2010: 11)

A proto zůstává Trefulkova polemika v paměti nejen pamětníků té doby, ale i v odborných knihách věnujících se literatuře. Například Zdeněk Kožmín spolu s Jiřím Trávníčkem se k této události vrací v knize *Na tvrdém loži z psího vína*:

„V atmosféře 50. let působila osvobodivě diskuse, kterou vyvolala kritika Jana Trefulky namířená proti schematické poezii Pavla Kohouta. Trefulka tu odkryl tehdy běžná schémata všeho druhu a zvláště přesvědčivě ukázal, kam až lze onou „ideovou věrností“ dospět: k zbožnění zbraně, k lásce ke zbrani, protože je namířena na nepřátele socialismu. Diskuse zaktivizovala široké publikum, diskutovalo se v tisku, ale i na školách, kde si mladí lidé začali uvědomovat úlohu poezie v životě právě ostrým osvětlením jejích nedostatků i skutečných možností.“ (Kožmín 1998: 85)

Z. Kožmín i J. Trávníček sice Trefulkovo počínání uznávají, avšak nemyslím si, že by právě tato polemika otevřela mladým lidem oči. Dokazuje to i Antonín Přidal, kterému v roce 1954 bylo 19 let: „Byla to známka, že i na tribuně v podstatě oficiální kultury, jakou měl *Host do domu* být, dochází k diferenciaci názorů. Že **veršování**, které mnoha lidem, **i mladým, připadalo směšné a nepřijatelné**, se zajídá také lidem levicového zaměření, jako je Trefulka a další redaktoři.“ (Přidal 2010: 11)

Nejen dnes, ale i v 50. letech měl Trefulka zastánce, jako například Jana Skácela, který sdílel s Trefulkou o Kohoutově poezii stejný názor. Tvrdil, že: „zachránil českou kritiku před podezřením, že za určitých okolností bývá hluchoněmá“. (Lehár 1998: 751) Objevilo se několik dalších článků, jež na něj navazovaly. V časopisu Květen v roce 1996 byla uveřejněna polemika Otakara Brůny *O pravdě a lži*. Ačkoliv jeho kritika směřuje k něčemu jinému, navazuje Brůna na odvážnost kritiky Trefulkova rázu: „Domnívám se, že je v poslední době mnoho vymyšleného, mnoho vykonstruovaného a vylhaného v pokusech o poezii. Jednu z hlavních příčin vidím

v tom, že mladí autoři chodí po světě se zavřenýma očima a proto si nakonec musí vymýšlet problémy. Protože neodpovídají na bolestivé otázky všedních dní, protože nejsou svědomím, protože neprovokují, nevzrušují, jsou také jejich verše tak málo čteny. Chceme a budeme chtít od naší poezie stále víc životní pravdy, na kterou nám bude poezie odpovídat pohotově, umělecky novými cestami.“ (Brůna 1956: 246)

2.1.2 Nejčastěji zmiňovaná témata a autoři

V obsahu časopisu se objevovaly verše původní i přeložené, beletrie původní i přeložená, studie a články, ankety, reportáže, jubilea, rubriky o autorech, o nových knihách, divadle, filmu, rozhlase, hudbě, tanci, výtvarném umění, televizi, novinky ze světa, jazykové zákampí, epigramy, satira, parodie, aforismy, dopisy, kresby, karikatury či dřevoryty.

Časopis měl silně stranický obsah. Nechyběly oslavné básně na prezidenty, Stalina i Lenina a vůbec celou Moskvu zakončené vždy srdceryvným varováním před buržoazií a kapitalisty. Nedílnou součástí každého čísla tvořily zprávy ze sjezdů KSČ či ze sjezdů Svazu československých spisovatelů. Namísto literatury bylo však hlavním bodem spíše to, jak povzbudit lid k socialistickému cítění. „My českoslovenští spisovatelé, shromáždění na svém druhém sjezdu, prohlašujeme, že rozvíjet a dovršit spravedlivý socialistický řád je smysl našich životů i naší tvorby.“ (Host do domu 1956: 199)

Ke sjezdu spisovatelů se vyjadřuje ve svém vzpomínkovém deníku Čestmír Jeřábek, výjimečně jde o sjezd, kde se básníci, především pak Hrubín a Seifert, snažili od stalinismu distancovat: „Od 21. do 28. dubna jsem byl v Praze na spisovatelském sjezdu. (...) Vlastní sjezdové zasedání se pak konalo po celý týden v budově Národního shromáždění. Otřásajícím dojmem působil projev básníka Hrubína, jenž nebyl ničím jiným nežli plamennou obžalobou tyranského režimu. Za přítomnosti Zápotockého celé shromáždění povstalo a demonstrativně tleskalo řečníkovi. (...) O něco později dovršil ještě Hrubínův soud nad uplynulými roky temna básník Jaroslav Seifert. Při tajné volbě nového svazového výboru propadl nejfanatičtější obhájce komunistické linie Jiří Taufer, nebyl zvolen ani oddaný přísluhovač režimu Václav Řezáč, ředitel svazového nakladatelství. Drda a Nezval s bídou a při nejmenším počtu odevzdaných hlasů uhájili

své členství ve výboru. Nejvíce dostali Hrubín a Seifert. (...) Odjel jsem z Prahy ještě o den dříve, nežli se skončil památný spisovatelský sjezd.“ (Jeřábek 2000: 327 – 328)

Seifertův projev ale reflektoval nejen situaci socialistickou, přimlouval se také za básníky, které režim donutil „umlknout“. „Vyzvěme umlčené a neprávem vyloučené spisovatele, kteří jsou ovšem toho jména hodni, ke spolupráci. Nečekejte, až přijdou sami a budou prosit. Sotva by přišli, neboť není hodno spisovatele, aby prosil.“ Jaroslav Seifert, (Kožmín 1998: 64)

Další spisovatelé a státníci jako Pavel Kohout, Antonín Zápotocký, Bohumil Říha, Jaroslav Janovský, Jiří Hájek, Josef Malík, Václav Kaplický, Dominik Tatarka či Jan Drda se také na Sjezdu aktivně vyslovovali. Mnozí z nich měli v časopisu *Host do domu* své místo.

Nejpevnější pozici měly v časopisu články věnující se především tvorbě Milana Kundery, Ludvíka Kundery, Jana Nohy, Josefa Hrabáka, Jana Skácela, Jana Trefulky, Františka Trávníčka, Pavla Kohouta, Jaroslava Seiferta, Františka Hrubína či Václava Kaplického včetně členů redakce, a to od roku 1954 po celou dobu vydávání časopisu *Host do domu*. Výjimku tvoří Ludvík Kundera, který po aféře Kohout – Trefulka musel, stejně jako Skácel, po roce z redakce odejít, protože připustil vydání Skácelova textu. Tento text podobně jako Trefulkův rozebíral Kohoutovu poezii a měl vyjádřit podporu Trefulkovi i jeho názorům. Tento text Ludvík Kundera nechal vydat bez souhlasu rady redakce a šéfredaktora. Nicméně Skácel se v roce 1963 do redakce vrátil, a to rovnou na křeslo šéfredaktora. I Jan Trefulka byl nucen na chvíli odejít, ale za nedlouho byl v redakci zpět.

2.2 Host do domu v letech 1963 - 1969

V 60. letech se literatura začala obohacovat o nová témata, směry, rodily se nové osobnosti a rozvíjela se kultura.

Média a časopisy zaznamenaly obrovský nárůst čtenářů. „Populární byly zejména Literární noviny, které od roku 1964 řídil Milan Jungman a jejichž náklad neklesal v 60. letech pod 100 000 výtisků. Spisovatelé a esejisté z „Literárek“, jako M.

Kundera, Vaculík, Kosík, Klíma, Liehm, získávali nebývalou veřejnou prestiž. Podobně třeba Moravané Skácel a Trefulka z okruhu brněnského měsíčníku (na konci šedesátých let čtrnáctideníku) *Host do domu*...“ (Lehár 1998: 771)

V roce 1963 uvítala redakce *Hosta do domu* po desetiletém trvání výraznou změnu. Rozloučili se s Bohumírem Macákem a přivítali Jana Skácela. Nezapomněli tuto událost zmínit v devátém čísle časopisu, a to pod názvem *Davídek a Goliáš*, kdy není nutné zdůrazňovat, že oním Goliášem měl být právě Bohumír Macák:

„Možná si to naši čtenáři ani neuvědomují, ale příští tři čísla uzavrou desátý ročník *Hosta do domu*. Zároveň se redakce loučí se svým dlouholetým šéfredaktorem Bohumírem Macákem. Novým šéfredaktorem měsíčníku se stal Jan Skácel.

Host tedy letos ukončí první desetiletí. V době, která je plná změn a posunů, je tak dlouhý život literárního časopisu buď podezřelý, nebo je to u nás malý div. Ať je tomu tak nebo onak, měli bychom se ohlédnout.

Chystáme se do jedenáctého ročníku. Samozřejmě, chtěli bychom v něm znova omládnout, vrátit se k elánu prvních čísel. Víme také, že pokud šel *Host* v posledních letech s dobou, nutně se v něm odrážela nejen její světla, ale i stíny. Na nevelké ploše časopisu to často vypadalo jako čehý a hot. Vypadalo, a nejednou tomu tak bylo.

Nechceme nic prohlašovat ani vyhlašovat. Také na manifesty nevěříme. Nejsme a ani nebudeme velký exkluzivní literární měsíčník. David je sympatičtější než Goliáš. Není v silách *Hosta do domu* býti sumou doby, ale mohl by zato dokázat být jejím indexem. Ostatně to slovo upomíná na Bedřicha Václavka, a k jeho tradici se *Host do domu* hlásil nebo se o to snad pokoušel.“ (*Host do domu* 1963: 353)

Složení redakce se proměnilo nejen v pozici šéfredaktora. Redaktory byl Oldřich Mikulášek, Jan Trefulka, Milan Uhde spolu s Vladimírem Blažkem, Josefem Hrabákem, Ivanem Křížem, Ludvíkem Kunderou, Zdeňkem Pluhařem, Bohumírem Macákem, Milanem Suchomelem a Jiřím Susem v redakční radě. Obálku tvořil Jaroslav Fišer a typografii Jiří Šindler.

Když se stal Jan Skácel šéfredaktorem, nastalo jeho nejúspěšnější životní období, což platí i pro časopis *Host do domu*. Skácel se snažil neustupovat

cenzuře, vycházet vstříc svým podřízeným a dát jim prostor zpracovat si rubriky po svém.

Skácel byl mezi kolegy oblíbený a uznávaný, proto se v *Hostu* udržel až do normalizace.

„I když si to mnoho jeho přátel a kolegů nepřipouštělo nebo ani nechtělo připustit, ovlivnil nás všechny. Třeba i tím, jak byl vytrvale rusofilní a „bolševicky“ umanutý. Když ho komunisté ponižovali, zůstával jejich zásadním kritikem „zleva“ a vždy důkladně rozebral, čím se provinili proti své vlastní ideologii. Jako člověk i básník zůstal Skácel ve všem jedinečný, hrdý a přímý. I v jeho „poetických“ verších se od počátku objevuje vzdor a důraz na morální rozměr bytí. Ať už se autora snažíme zařadit kamkoliv, nemůžeme přehlédnout jeho výrazovou úspornost a tvarovou sevřenost. Neotřelostí vyjádření a hutnou zkratkou přivedl i mne k zájmu o fejeton a ke snaze vyčistit text od nadbytečných slov. Chybí nám všem. A chybí nám nejen jeho huňaté obočí, ironický pohled a plný popelník. Mějte se tam nahoře hezky a pozdravujte bratra, Jene!“ (Vykoupil 2009: 21)

2.2.1 Nové rubriky pod Skácelovým vedením

Skácel zavedl po roce 1963 v *Hostu do domu* pravidelné rubriky. Každé číslo časopisu zakončil svou *Malou recenzí na...*, přibyly *Glosy*, kde se komentovalo současné zahraniční i domácí dění, jako například Francouzská nová kritika, o strukturalismu, zahraničních literárních časopisech, časopisecké kritice, ale i o televizním programu. Pod názvem *Trochu ze zahraničních časopisů* (po roce 1969 *Periodika*), se redaktoři vyjadřovali ke „konkurenčním“ časopisům a novinám. Od roku 1966 časopis zahajovala filosofická či teoretická stať (Seneca, Breton,...) V roce 1967 přibyla rubrika *Zelený Host*, která dávala prostor mladým, začínajícím básníkům. Rubrika *Návraty* vracela čtenáře ke starým, někdy i zapomenutým autorům a jejich textům, které byly doplněny komentářem (např. František Hrubín o Františku Halasovi). *Drzá interview Hosta do domu* byly fiktivní rozhovory se zesnulými autory. *Zatrženo* nabízelo výpisky z nových beletrických děl či teoretických statí.

I jazyk měl v časopise své místo, například v rubrice *Jazykové zákampí* pod taktovkou Dušana Šlosara.

Některé z rubrik vydržely jen chvíli, ale mnohé z nich přetrvávají v *Hostu* do dnes. Jazykové zákampí se změnilo v novém *Hostu* v *Glosu*, *Periodika* zůstala až do konce *Hosta do domu*. *Zatrženo* se připojilo k recenzím.

Jan Skácel udělal na časopisu mnoho práce a zasloužil se o jeho přiblížení z politicky křiklavého časopisu ke skutečnému časopisu literárnímu, nikoliv politicko-literárnímu. Docílil toho tak, že politická a společenská témata, která schvalovala stranická politika, pojal po svém. Začali upozorňovat na problémy socialistického státu v těchto oblastech. „*V kulturní publicistice šedesátých let se zájem o společenské dění prostupoval s jistým nadhledem, svižností a vtipem, programově uplatňovaným kupříkladu na stránkách časopisu Host do domu.*“ (Janoušek 2008: 65)

2.3 Host do domu v letech 1969 – 1970

V březnu 1969 se změnil *Host do domu* z měsíčníku na čtrnáctideník. Vycházel každé druhé úterý. Místo šéfredaktora obsadil Jan Trefulka, který v roce 1954 způsobil v časopisu poprask kritikou na poezii Pavla Kohouta. Pod Trefulkovým vedením se časopis téměř oprostil od politických i společenských témat, avšak stejně byl na konci roku 1970 považován za nežádoucí a jeho činnost byla zastavena.

Složení redakce na sklonku existence *Hostu do domu* kromě Jana Trefulky v čele zastávali redaktori Milan Uhde a Pavel Švanda. Většina spolupracovníků byla externích, tak jako Jan Skácel, Vladimír Blažek, Antonín Přidal, Jan Steklík, Oleg Sus. Obálku a grafiku vedl Jan Solpera. Redakční rada měla mnoho členů, mezi nimiž byl Jan Skácel, Vladimír Blažek, Antonín Brousek, Josef Hrabák, Adolf Kroupa, Ivan Kříž, Ludvík Kundera, Bohumír Macák, Oldřich Mikulášek, Jiří Opelík, Zdeněk Pluhař, Miroslav Stoniš, Jaroslav Střítecký, Milan Suchomel, Oleg Sus, Josef Válka, Jan Zábřana. Oleg Sus zpracovával rubriku *7 OS* nebo-li *7 řádků Olega Suse*, kde reaguje na aktuální literární dění. V každém čísle se objevil rozhovor s několika spisovateli, který se zabýval vždy jedním současným tématem, např. studentským hnutím, radikalismem apod. *Glosy* začaly hovořit o zahraničním dění, většinou ve Francii

(strukturalistická exploze, francouzské časopisecké kritice, francouzské nové kritice), ale i v jiných státech (o Čapkovi ve Varšavě). I do rubriky *Periodika* se dostávaly mimo tradiční *Tvorbu*, *Rudé právo* i cizí časopisy, například pařížský měsíčník *Hara-kiri* či varšavská revue *Neues Forum*.

V dubnu roku 1970 časopis skončil vydáním 8. čísla.

3. Třetí etapa, Host v samizdatu

Samizdatový sborník byl vydáván po roce 1985 Dušanem Skálou. „Skála byl signatář Charty 77, v sedmdesátých a osmdesátých letech střídající různá zaměstnání (topič, zootechnik, archivář), přičemž se tehdy věnuje hudbě a písničkářské tvorbě. V polovině sedmdesátých let jej ovlivní setkání s prozaikem Jiřím Kratochvílem, který u něj rozvíjí zájem o literaturu. Skála do roku 1989 vydává pět čísel *Hosta* formátu A 4 v rozsahu od 200 do 800 stran. *Host* přináší texty od „opozičních“ českých, ale i zahraničních autorů. Za svou činnost je Dušan Skála perzekuován a v roce 1987 stráví dva měsíce ve vyšetřovací vazbě. Se Skálou v tomto období redakčně spolupracují mimo jiné Radek Tejkal, Iva a Zdeněk Kotrlí, Roman Švanda či Jana Soukupová. Poslední samizdatové číslo už pomáhají kompletovat stávkující studenti Masarykovy univerzity.“ (Balaščík 2005: 41)

„O samizdatovém *Hostu* se přemýšlelo již koncem roku 1983, kdy se scházelo literární periodikum s podobnou charakteristikou. Plánovali periodicitu dvakrát až třikrát ročně. Kvůli policejním represím, střídající se redakci a výrobním potížím se však *Host* zrodil až v roce 1985.“ (Posset 1989: 60)

Skála o svých vydavatelských začátcích:

„Když se Skácel doslechl, že chci dělat *Hosta*, tak se mu to moc nezamlouvalo. Jednou jsme se potkali v „Belvě“^c a střetli jsme se. Nebylo to příjemné. Byli jsme oba ironičtí... Jan Trefulka a Milan Uhde byli vstřícnější – dali mi pak oba do *Hosta* i několik příspěvků.“ (Skála 1997: 25)

V obsahu tehdejšího samizdatového sborníku se mohli čtenáři dozvědět o *České literatuře nedávné a nové* ve stejnojmenné rubrice. Někteří autoři přispívali pod pseudonymy, přezdívkami, většina však souhlasila se zveřejněním plného jména. Z přispěvatelů mohu jmenovat Václava Havla (drama *Pokoušení*), Ladislava Klímu (próza *Údolí největšího štěstí*), Jana Kratochvíla (próza *Policajt-Story*, esej *Literatura a ted*), Jana Palivce, Zdeňka Rotrekla, Jana Trefulku, Milana Uhdeho (drama *Výběrčí*), Václava Vokolka aj. Ze zahraničních autorů a hudebníků je to J. Cage, S. Freud,

^c Belva – vinárna v Brně

A. Huxley, E. Pound, J. Updike, E. Wiesel, J. Morrison. Mezi rubrikami, stejně jako v *Hostu do domu*, mohli čtenáři najít prózu, poezii, dramata, recenze, kritiky, anotace, statě, eseje, polemiky, rozhovory, novinky ve výtvarném umění a kultuře, zpravodajství z koncertů, články o moravském folkloru a českých písničkářích, písňové texty, alternativní hudbu v ČSSR, či redakční poznámky. Velmi často se objevovaly články o lidských právech a situaci v československých věznicích, záhadných úmrtích (např. P. Švandy). Sborník byl rozdělen na tři části: původní příspěvky, převzaté texty a překlady, většinou z angličtiny a němčiny. Hudba se skrývala pod názvem *Samizdat Tapes and Cassettes and Videos P. Cibulky*. Celkové výrobní náklady jednoho čísla činily přibližně 33.000 Kč, přičemž prodejní cena činila 70 Kč. (Posset 1989/61)

V roce 1990 začal *Host* oficiálně fungovat jako časopis vycházející jednou ročně. Šéfredaktorem byl stále Dušan Skála. Podobu časopisu poté začal nejvíce ovlivňovat Igor Fic, který začal spolupracovat s *Hostem* od roku 1990, přičemž v roce 1992 se stal jeho šéfredaktorem, jímž byl až do roku 1995.

4. Čtvrtá etapa, oficiální literární revue Host

4.1 Literárně-politická situace na poli literatury po roce 1989

Po pádu komunismu se literární život obrovsky rozrůstá. Vznikají nová nakladatelství a obnovují se nakladatelství zrušená po roce 1970. Stejně tak i literární časopisy nabírají oficiální formy. Exilová i samizdatová literatura splývají s tou oficiální. Narůstá obrovský zájem o exilové a samizdatové autory, kteří jsou náhle běžně k dostání. A tak nakladatelství soutěžila o prvenství v tom, kdo jako první vydá jakého autora zvučného jména.

„Bojuje se nikoli o čtenáře, neboť ten přímo dychtí po každém titulu dříve tabuizovaného autora nebo tématu (političtí vězni padesátých let, normalizace sedmdesátých a osmdesátých let, protikomunistický odboj ad.), ale o disidentské a exilové autory. Velkým trendem této doby se stává takzvaná autentická literatura (deníky, paměti). Ne že by nebyl zájem o literaturu fikční, ale autentická literatura plní funkci jakýchsi náhradních příruček dějin posledních padesáti let. Literární kritika se namnoze upíná k funkcím osvětovým a faktografickým: zaplňují se takzvaná „bílá místa“ a v novinách vycházejí slovníková hesla dříve zakázaných autorů. (...) Je založena nová spisovatelská organizace (Obec spisovatelů), která chce sdružovat české spisovatele pouze na základě jejich profesní spřízněnosti, nikoli ideologického závazku, jak tomu bylo v předchozím Svazu českých spisovatelů.“ (Trávníček 2010: 33)

Po rozpadu Československa zájem o literaturu opadá. Postmodernismus se odsouvá do pozadí. Čtenáři se už dosyta nabažili literatury v minulých letech zakázané, a teď čekají na něco nového. Nicméně produkce knih se stále zvyšuje a český čtenář se cítí zmatený záplavou titulů. „Dále se kultivuje knižní trh, třebaže množství knížek, které jím projde, se neustále zvyšuje (v roce 1993 vyšlo 8 203 titulů, dvakrát více než v roce 1989, v roce 2008 to bylo 18 520), takže většina čtenářů se v produkci přestává orientovat, což potvrdil i průzkum z roku 2007. Velkému náporu jsou vystaveni i nakladatelé, kteří musí stále víc hledat lukrativní oblasti či lukrativní autory nebo za stejné množství peněz vydávat více knih, čímž zákonitě trpí jejich příprava a vybavení. Plynuje se vymýšlejí další a další literární ceny. V roce 2002 je založena Magnesia

Litera, která je nejvíce medializována a ihned po svém založení se začíná ze všech cen těšit největšímu respektu.“ (Trávníček 2010: 34)

Autoři 60. let, kteří dosud publikují, s nostalgií vzpomínají, jaké to bylo, když se prodala každá kniha, jelikož v dnešní době už o ně většinou není zájem. „Kritik a literární historik Antonín Jelínek v jedné replice říká toto: Nedávno mi psal Jiří Kratochvil nešťastný dopis. Oni mu vytýkají, že se neprodává. Že je neprodejným autorem. A on si tam povzdechl, kde jsou ty doby, kde se i tak esteticky sofistikované knížky jako Věry Linhartové prodaly během čtrnácti dnů. V čem se ta doba změnila?“ (Trávníček 2010: 35)

A tak svoboda, kterou přinesl pád komunismu, způsobila, že na kvalitní autory 60. let i samizdatu se zapomělo nebo byli odsunuti do pozadí. Český čtenář se dnes „topí“ v záplavě knih českých, přeložených, cizojazyčných, a proto nejčastěji usedá k beletrii typu Michala Viewegha, tedy odpočinkovému čtivu anebo zasedne rovnou raději k televizi.

V posledních letech čtenáři vyhledávají literaturu i přes internet. Z důvodu rozvoje webových sítí také literární časopisy publikují alespoň část své tvorby i v elektronické podobě. Stejně tak časopis *Host* je pro čtenáře dostupný na webové adrese www.casopis.hostbrno.cz.

V současné době je též časopis *Host* součástí sítě evropských kulturních časopisů Eurozine. Spojuje 75 literárních časopisů z celé Evropy. Časopisy si navzájem vypomáhají, především s překlady děl a prací domácích autorů, které sdílejí. Sídlo Eurozine sídlí ve Vídni. Na síti Eurozine lze najít všechny kooperující časopisy v jazyce mateřském a také přeložené do angličtiny. Současně si každý může vyhledat obsah aktuálního čísla spolu s odkazem na webovou adresu daného periodika.

4.2 Šéfredaktor Miroslav Balašík a jeho vzpomínky na proměny časopisu Host a obecný pohled na literaturu

„Šéfredaktor současného časopisu *Host* Mgr. Miroslav Balašík, Ph.D. vystudoval obor čeština-filosofie na Masarykově universitě v Brně (1990 – 1997).

Jeho diplomová práce nesla název „*K nejmladší české poezii*“. Hned po studiích začal pracovat na Ústavu české literatury a knihovnictví Masarykovy university v Brně. Mezi jeho vědeckovýzkumné práce patří *Moderní česká literatura, Dějiny literatury*. Z pedagogických prací stojí za to jmenovat publikace *Současná česká literatura, Poezie 90. let 20. století, Teorie literatury I, II* či *Literární kritika*. Je členem Redakční rady Portálu české literatury, Rady pro umění ministra kultury ČR, Rady ústavu pro českou literaturu AVČR, Poradního sboru statutárního města Brna pro kulturu, člen komise pro udělování ceny Nadace český literární fond za literární dílo, člen ediční rady „Teoretické knihovny“ časopisu *Host*, člen celostátního výboru Obce spisovatelů. Také řídí edici Česká próza a časopis *Host*. V minulých letech byl členem komise MK ČR pro udělování státní ceny za překladatelské dílo, ediční rady „Strukturalistické knihovny“ v nakladatelství *Host* či členem komise MK ČR pro udělování grantů pro vydávání české literatury. V roce 2001 obdržel cenu Nadace Český literární fond – Novinářská křepelka.“ (MU Brno: O univerzitě. Lidé na MU.)

Rozhovor, který jsem si připravila, se uskutečnil dne 7. února 2011 v budově redakce časopisu *Host*. Zabýval se především současnou literární scénou a konkurenčními literárními periodiky na českém trhu, cestou šéfredaktora Miroslava Balaščíka časopisem *Host*, nejzajímavějšími momenty a změnami v časopisu, novinkami chystanými v nejbližší době, složením redakce a jejími proměnami, politickým vlivem na periodikum, tématy a přispěvateli, rozšířeností *Hosta* mezi lidmi a o tom, co v poslední době nejvíce ovlivnilo českou literární sféru. (Příloha 1)

Šéfredaktor Miroslav Balaščík tvrdil, že na poli literárních periodik nepozoruje konkurenci, naopak při žádostech o granty se všechny časopisy spojí a lobují společně za českou kulturu. Nakonec ale přiznal, že například časopis *Tvar* či v menší míře *Literární noviny* chápe jako jistou formu konkurence. V případě, že v jiných časopisech zveřejní zajímavé téma, na které v *Hostu* nepřišli, pocítí u něj nepatrnou závist, ale sami se do toho samého tématu znovu nepustí. Literární noviny jsou pro *Host* menší konkurencí, jelikož se odklání od literatury a publikují převážně politické články. *Host* sám o sobě nikdy politickým časopisem nebyl. Jen témata *Hostu do domu* kvůli době musela být laděná v souladu se socialismem a preferovala autory ve straně. V době samizdatu sice stál *Host do domu* proti politice, ale jen proto, že v něm publikovali zakázaní autoři. Pokud se v dnešním *Hostu* objeví rozhovor s politologem nebo recenze politicky orientované literatury je to proto, že se o nich právě ve společnosti diskutuje.

Pokud se tato témata v literatuře neobjevují, není důvod, proč by se měla řešit v časopisu o literatuře.

Dále mi šéfredaktor osvětlil, jak se z pár předplatitelů dostali až k necelému tisíci. Příkládá to pravidelné periodicitě, která na počátku 90. let nebyla obvyklou, a také atraktivnějšímu vzhledu časopisu a jeho obsahu. Cesta Miroslava Balaštica v časopisu začala při seznámení se s tehdejší šéfredaktorem Igorem Ficem. Poté se i spolu s Tomášem Reichelem začali scházet a přispívat také do tehdejšího sborníku. Potom, co Igor Fic dostal lukrativnější nabídku v Kroměříži, přebrali oba spolužáci sborník úplně. Od roku 1995 na něm pravidelně pracovali a v roce 1999 se zasadili o změnu jeho vzhledu, obsahu, pravidelnost periodicity i o první předplatitele.

Nejčastější témata v současném *Hostu* se prý odvíjí od stálého okruhu přispěvatelů, recenzentů a kritiků. Často se čtenáři setkají s tématy vracejícími se do 60. let, podle Miroslava Balaštica „zlatého věku české literatury.“ Téměř polovinu časopisu zabírají recenze, které jsou vybírány dle aktuálního knižního trhu a subjektivního zájmu redaktorů. Redakce si prý „pro radost“, ale samozřejmě hlavně pro veřejnost, pořádá každoročně brněnský festival HOSTování, který je vždy laděn na určité téma, naposledy *Host do domu*. *Host* se posunul i na mezinárodní úroveň, jelikož spolupracuje se zahraničními časopisy pomocí databáze Eurozine.

Ve 21. století se *Host* chce zaměřit více na propojení témat české a světové literatury, publicistické žánry, aktuální kauzy v literatuře a o ještě větší posílení kritiky. Chystá se také posílení čtenářské skupiny na středních školách pomocí prezentací a nabízení časopisu středoškolským učitelům.

To, co otřásl nejvíce českou literární scénou, je prý v poslední době smrt Jana Balabána v nízkém věku a období, kdy se dostával do podvědomí i literárně nevzdělaných lidí.

4.3 Cesta Milana Kundera časopisem *Host*

Milan Kundera je jedním z nejčastěji zmiňovaných autorů v průběhu celého působení časopisu *Host*. Na otázku, zda se objevuje tak často cíleně šéfredaktor časopisu, Miroslav Balašík, odpověděl, že být na něm, klidně by ho zařadili i častěji. Problém, proč to nelze, je v tom, že eseje, které jsou často publikovány, si Milan Kundera překládá sám, a tím je výskyt jeho prací značně limitován. Ať už je to tím, že se narodil v Brně nebo že je kvalitním a uznávaným autorem, Milan Kundera se v časopisu *Host* bude prý vyskytovat i nadále.

Po roce 1970 nesměl M. Kundera u nás publikovat. To zapříčinilo jeho odchod do Francie, kde žije dodnes. „Po vydání románu *Kniha smíchu a zapomnění* byl zbaven československého občanství (1979), dva roky nato získal občanství francouzské. Francouzština se také postupně stala jazykem jeho literárních děl; ve druhé polovině 80. let autor stylisticky přepracoval dosud publikované francouzské překlady svých česky psaných románů a dal jim definitivní podobu v tomto jazyce. Ve Francii Kundera publikuje výhradně v nakladatelství Gallimard, česky po odchodu z republiky vydával své knihy v torontském Sixty-Eight Publishers Zdeny a Josefa Škvoreckých, po listopadu 1989 v brněnském nakladatelství Atlantis. – V současnosti navštěvuje Milan Kundera svou původní vlast jen zřídka a bez jakékoli publicity, neúčastní se akademických ani společenských setkání.“ (Kudlová 2008: Slovník české literatury online)

Právě proto, že se Milan Kundera téměř úplně odtrhl od své rodné vlasti, je pro časopis *Host* zajímavým tématem.

Milan Kundera se objevuje v rubrikách *Eseje a Kritika* téměř každoročně.

První zmínka o Milanu Kunderovi se v *Hostu* objevuje v roce 1998, v 10. čísle. Tomáš Kubíček publikuje svou úvahu *Úloha eseje v románech Milana Kundery*. Kunderovy texty se dle Kubíčka prostřednictvím vypravěče obrací zpřímá ke čtenáři a oznamují mu: „Tento svět je fiktivní, a tudíž je pravdivý a skutečný. Skutečnost tohoto světa je realizována jedině v tomto textu a jako taková je součástí světa existujícího mimo tento text.“ (Kubíček 1998: 17)

Kunderovy romány přirovnává k „noetické procházce, odkazující tematicky k širším souvislostem, realizujícím se mimo samotný text díla v rovině obecně literární, filosofické, historické zkušenosti.“ (Kubíček 1998: 17)

Příběh se tedy prý prolíná s esejistickými úvahami, které narušují jeho kauzalitu jak časovou, tak kompoziční. Nakonec Kubíček shrnuje: „Esej u Kundery představuje formu filozofického přemýšlení, reflexí, střetávání se se světem realizovaným v textu, avšak současně s odkazem na univerzální svět, v němž dané termíny existují.“ (Kubíček 1998: 20)

Kundera je tedy poprvé zobrazován jako autor, jehož texty kladou vysoké nároky na paměť a pozornost četby čtenáře.

Další reakcí na romány Kundery je kritika Zdeňka Kožmína *Identita v románech Franze Kafky a Milana Kundery* z roku 1999, 5. čísla *Hosta*. V *Žertu* podle Kožmína dominuje identita lidského osudu posílená krutostí lidských vztahů a lží. Identita člověka „...se nemůže osvědčovat, neboť nelze žít opět a opět prvotní pravost života. Oproti tomu v románu *Život je jinde* je „identita nejen negována, ale současně právě také postulována.“ V *Knize smíchu a zapomnění* hrdinka svou identitu ztrácí, ve *Valčičku na rozloučenou* „identita vlastně neexistuje, neboť identitu tu vlastně nikdo nemá.“ *Nesnesitelná lehkost* bytí předkládá různé možnosti realizace identity. V *Nesmrtelnosti* „je tu v chodu tragicky ironická identita in articulo mortis.“ *La lenteur* je románem, kterému jakoby „šlo o nastolení možnosti identity mezi romantickým příběhem dávno zasutého času a dneškem.“ Poslední zkoumaný román *L'identité*, kde „osud hrdinky nelze podepřít důvěryhodným zázemím vlastní identity.“ Kožmínův článek uzavírá tím, že „identita je jak u Kafky, tak u Kundery uměním pochopit hranice, za nimiž už nejsme sami sebou.“ (Kožmín 1999: 16 - 20)

Hned za Kožmínovým polemizováním s identitou pokračuje Květoslav Chvatík kritikou *Romány Milana Kundery a otázka smyslu*. Zastává se v ní Kundery před kritiky, kteří mu vytýkají přesřilišnou racionalitu a nadbytečné množství instrukcí pro čtenáře prostřednictvím vypravěče. Na druhou stranu mu zase vyčítá kýčovitost. Největší plus vidí Chvatík v obdivuhodnosti Kundery, a to v „bohatství variací, které nám každý nový román nabízí..., a přece zůstává základní tón jeho vyprávění, intelektuální styl jeho románů, spojující ironii s nostalgií a hněvivou kritikou s hlubokým

soucitem, stále týž a nezaměnitelný ve spektru evropského románu dneška.“ (Chvatík 1999: 21 – 26)

U Chvatíka dochází k pokroku, kdy nejen hodnotí Kunderu jako kvalitního autora, ale také mu leccos vytýká.

V 8. čísle roku 1999 redakce opět obrací pozornost k Milanu Kunderovi. Tentokrát jde o text jeho vlastní, nazvaný *Slova*. K napsání článku ho inspiroval Pierre Nora, ředitel časopisu *Le Débat*, když komentoval Kunderovo věčné opravování překladů: „Když teď myslíš pořád jen na samá slova, francouzská, česká, napiš pro mou revue slovník svých slov. Slova nejdůležitějších pro tvou obraznost, tvou poetiku, tvá témata.“ A tak vzniklo 89 slov, později zkrácených na 73, které tvoří šestou část knihy *L'art du roman* z roku 1986. V Hostu uvádí několik z nich, přeložených do češtiny: *dílo, Evropa, hodnota, ideje, infantokracie, interview, ironie, kolaborant, klobouk, komično, krása a poznání, meditace, moderní (umění a svět), mystifikace, obscénnost, opus, pseudonym, román, román a poezie, romanopisec a jeho život, romanopisec a spisovatel, rytmus, smích (evropský), střední Evropa, střední Evropa a Evropa, uniforma (stejnokroj), život s velkým Ž*. Nejzajímavějším popisem je popis slova *ideje*: „Nechuť, kterou chovám pro ty, kteří redukuje dílo na jeho ideje. Hrůza, kterou mám být zatažen do toho, co se nazývá *débat d'idées*, ideový spor. Beznaděj, kterou ve mně vzbuzuje epocha zaslepená idejemi, lhostejná k dílům.“ (Kundera 1999: 17 - 20)

Další stránky věnované Kunderovi se objevují v prvním čísle roku 2000. Jde opět o kritiku. Lakis Proguidis, šéfredaktor pařížské revue *L'Atelier du roman*, ji nazval *Druhý poločas na neexistujícím hřišti* a zabývá se opět identitou Milana Kundery. Tato studie vyšla ve Francii v osmnáctém čísle pařížské revue roku 1999.

V roce 2000, 4. čísle, vychází esej Milana Kundery *Kastrující stín svatého Garty*. Zabývá se románem Maxe Broda *Čarovné království lásky*. Hlavního hrdinu Garta přirovnává ke Kafkovi. Kundera kladně hodnotí Brodovu snahu o prosazení Kafkova díla po jeho smrti. Kafkologii, založenou Brodem, definuje Kunderovsky: „Kafkologie je obor určený kafkologizovat Kafku, nahradit Kafku Kafkou zkafkologizovaným.“ (Kundera 2000: 16)

Tato esej vyšla poprvé francouzsky v roce 1991 v časopise *L'infini* a tvoří druhou kapitolu knihy *Les testament trans*. Českou verzi autor připravil výhradně pro časopis *Host*.

Kritika *Věčný návrat* s podtitulem *Román jako organon poznání* od Květoslava Chvatíka vychází ve 4. čísle roku 2001. Zabývá se zde Kunderovým nově vyšlým románem *L'Ignorance*. Kunderův vstup do knihy nazývá archetypem Odysseova návratu. Český překlad *Nevědění* je románem, který se zabývá emigrací. Je to první kniha, „kde se vypravěč navrácí opět do Prahy a na český venkov, na místa děje prvních Kunderových románů, a jejíž postavy jsou (s výjimkou několika epizodických postav) opět Češi.“ (Chvatík 2001: 9)

V posledním, desátém čísle roku 2001 publikuje Kundera svou esej *Román a Evropa*. Tento text vznikl v roce 1985 a je zařazen v knize *L'art du roman* z roku 1986. Poprvé česky byl publikován v revue *Most*, prvním čísle z roku 1990. Kundera se tu nazývá romanopiscem, ne spisovatelem a balancuje na hraně toho, co to román vlastně je a jaký by měl romanopisec být.

Následující esejí jsou *Poznámky inspirované Náměsíčníky* v osmém čísle roku 2002. *Náměsíčníci* je triologie tří románů, jež navazují po patnácti letech a nijak spolu nesouvisí. Kundera se v nich snaží tuto návaznost najít. Opět si pomáhá Kafkou a dokonce i „populárním Haškem“, jak ho v eseji nazývá. Ve francouzské verzi můžeme text najít v knize *L'art du roman* z roku 1986, česká verze vzniká pouze pro časopis *Host*.

V roce 2001 a 2002 se Kundera s překlady románů odmlčuje, a tak se k němu obrací pozornost znovu až v roce 2003 ve čtvrtém čísle *Hosta*. Poprvé vydává dílo ve španělštině, 2001 - *La ignorancia*. Anglický překlad vychází právě v roce 2003. Madelaine Hronová nazvala svou esej *Kundera a mýtus návratu: La ignorancia*. Téma je podobné jako v *Náměsíčnicích*, a to emigrace, avšak tentokrát nejde o odchod, ale o návrat emigranta do rodné země. Opakuje se Kunderovo obracení se k Odysseji. Hronová posazuje knihu na pozici nejdůležitějšího díla, pokud jde o mýtus a nazývá ho „obhajobou jeho vlastního rozhodnutí zůstat v emigraci“ nebo „komentář k situaci emigrantů, kteří se vracejí do České republiky.“ (Hronová 2003: 36 – 38)

Esej *Zneuznané dědictví Cervantesovo* vychází hned v lednovém *Hostu* 2004. Pod názvem *Et si le roman nous abandonne?*, později *L'héritage décrié de Cervantes*, bylo vydáno již v roce 1983 v *Nouvel Observateur*, opět v publikaci *L'art du roman*. Jak už název napovídá, pozornost se zaměřuje na Cervantese jako reprezentanta Novověku a opět sklouzává k románu jako k odhaliteli existence.

Osmé číslo roku 2004 se v eseji Milan Kundera vrací k tématu *Kdo je to romanopisec*. Řeší zde, kdo je romanopisec a s kým ho srovnat, přičemž se opírá o Hegela. Uvádí konkrétní příklady, jak se romanopisec pozná na příkladu předmluvy *Paní Bovaryové*, přičemž jedna je psaná literárním kritikem a druhá spisovatelem. Dále se vrací k Proustovi, Flaubertovi, Gombrowiczovi, jako k velkým romanopiscům, a zakončuje opět u Cervantese.

Do třetice v *Hostu* 2004 otiskli kritiku *Kunderův Janáček* reagující na knihu *Můj Janáček*. Text již vyšel ve Francii v devadesátých letech. Milan Štědroň Kunderův text srovnává s texty Arne Nováka či Dušana Šlosara, kteří se Janáčkem též zabývali a dochází k tomu, že *Můj Janáček* „je úchvatný text člověka, který stojí mezi tou nejhlubší a nejvěrohodnější tradicí a současně vidí Janáčka z pozic soudobé perspektivy jako málokdo... Milan Kundera oslovuje českého čtenáře texty, na jaké čekal mnoho desetiletí. Na čtenáři pak je, aby z těchto skvostných textů nekriticky nevytvořil novou krásnou mytologii.“ (Štědroň 2004: 42 – 43)

Rok 2006 je opět obdobím četného výskytu Kunderových esejí a kritik. Ve třetím čísle otiskli esej *Improvizace na počest Stravinského*. Opět česky vychází jen zde, francouzsky v časopise *L'Infini* v roce 1991 a knižně *Les testaments trahis*, 1993.

Text se zabývá hudebními skladateli a ikonami, jako je Bach, Mozart, Beethoven, Wagner aj.

V devátém čísle téhož ročníku vychází esej *Estetika a existence*. Ve francouzské verzi je text součástí knihy *Le Rindeau*. Týká se činu jako základu epického umění, přátelství, humoru, tragická v antických dramatech, motivu pekla u Hemingwaye. Znova používá příklady Švejka, Dona Quijota, Krále Oidipa, Antigony, Oresteia, Tristrama Shandyho a klasicky Odyssey.

Poslední číslo *Hosta* 2006 uvádí rozhovor *Překladatelka ve stínu...* od Mariany Tajmanové o jejím překladu Kunderových zrazených testamentů do ruštiny. Tazatelka

Jakatěrina Mikešová se jí ptala, jak získala pozici Kunderovy překladatelky, jak dlouho knihu překládala, na náročnost práce s Kunderou i jeho textem a na celkový pohled na česko-francouzskou národnost autora textu.

Hned v prvním čísle *Hosta* 2007 čtenář může číst další kritiku *Jednadvacet let poté: druhé čtení* od Jiřího Trávnička. Trávniček shrnuje kritiky na *Nesnesitelnou lehkost bytí* a podává novodobý obraz čtení nejznámějšího románu stylem tehdy kontra teď.

Osmé číslo téhož ročníku přináší esej *Díla a pavouci*. Ve francouzštině dílo vyšlo poprvé v roce 1992 v časopise *L'Infini*, poté jako součást publikace *Les testaments trahis* v roce 1993. Místo Hegela se tentokrát obrací k Nietzsche. Dále charakterizuje román, snaží se ho obhájit proti kritice André Bretona. Úvahy o románu se prolínají s hudbou a filosofií, dle Kundery nezbytnými součástmi románu.

V roce 2008 devátého čísla počestil pro *Host* Kundera první polovinu kapitoly z knihy *Le rideau* z roku 2005, nazvanou *Die Weltliteratur*.

V lednu roku 2009 Jan Němec vybral do svého recenzního koutku Chvatíkův titul, a to *Svět románů Milana Kundery*. Němec vyvrací kritiky vyřčené Zdeňkem Kožmínem či Jiřím Opelíkem a přiklání se na stranu Chvatíka. Kritizuje ho ve strohém pojetí, kdy nedokresluje pozadí témat ani současnou pozici Kundery v literatuře, ale hodnotí vyznění této knihy pozitivně.

Šesté číslo *Hosta* 2009 se obrací k souboru nově vydaných esejů *Une Rencontre* (Setkání). Předkládají zde nejzajímavější úryvky přeložené Norou Obrtelovou. Čtenář se setkává s názory Marie – Laure Delormeové, Marca Weitzmanna, Adama Thirlwella, Françoise Taillandiera, Alaina Finkielkrauta, či Bernarda-Henri Lévyho na Kunderovo dílo, především na jeho eseje.

Milan Kundera je pro časopis *Host* jedním z nejvýznamnějších, jak se sám nazývá „romanopisců“. Každé vydání jeho nové knihy je pro redakci velkou událostí, kterou nikdy nezapomenou se čtenáři sdílet. To je důvod, proč jsem si vybrala sledovat cestu právě Milana Kundery.

5. Host versus Host do domu

5.1 Formální stránka, redakce časopisu a její proměny

Formální stránka časopisu se nejvíce proměňovala od 90. let 20. století, kdy začalo být třeba čtenáře připoutávat a vyrovnat se s konkurencí. V 50. i 60. letech se čtení předpokládalo, a proto nebylo nutné snažit se obměnit grafiku za cílem přitáhnout větší pozornosti k literatuře. Naopak český čtenář absorboval vše, co mu literatura nabízela, ať už v jakémkoli provedení. Proto nebyl problém zařadit na desky časopisu reklamu na jiný měsíčník nebo literární revue.

Redakce časopisu se proměňovala nejčastěji v období 50. a 60. let, kdy politika socialismu ovlivňovala obsah, ale i celkový směr časopisu. Tyto tendence se podařilo omezit Janu Skácelovi, který do časopisu zařadil více poezie, kritiky a satiry. Poslední léta 60. let už tušila brzký konec, a tak politická témata zcela vynechávala, věnovala se čisté literatuře. V 90. letech byla redakce velmi chudá na redaktory. Forma časopisu i složení redakce se ustálily v roce 1999. S drobnými změnami časopis prosperuje až do dnes.

5.1.1 Host do domu 1954 – 1970

V roce 1954 vyšlo první číslo časopisu *Host do domu*. Vydání rozměru A 4 je dnes k vidění už jen ve formě svázané knihy. Časopis nesl podtitul *Měsíčník pro literaturu, umění a kritiku*. Šéfredaktorem se stal Bohumír Macák. Redakci vedl Ludvík Kundera a Jaromír Tomeček. Redakční rada sestávala z Františka Trávníčka, Josefa Hrabáka, Josefa Kainara, Ivana Kříže, Oldřicha Mikuláška, Františka Tenčíka a Antonína Trýba. Grafiku zpracovával Bohdan Lacina. První čísla časopisu chtěla zaujmout, proto v nich čtenář mohl najít nepřeborné množství rubrik. Úvodní *Slovo ke čtenářům* nabádalo, jak číst časopis „socialisticky“. Největší část tvořily *Verše* a *Beletrie*, původní i přeložené. *Studie a články* značně ovlivňovala politická situace doby, stejně tak jako *O autorech*, *Jubilea*, *Reportáže*, *O nových knihách* či rubriku *Ze*

světa. Za svět se považovaly především východní státy, jako Rumunsko, Bulharsko, Maďarsko, Polsko a Rusko. *Jazykové zákampí* se věnovalo jazyku, umění shrnovaly rubriky *Divadlo, Film, Rozhlas, Hudba, Výtvarné umění, Televise, Kresby, Dřevoryty, Karikatury*. Zábavnou část doplňovaly *Aforismy, Epigramy, Satiry a Parodie*.

Rok 1955 přivítal nové redaktory Karla Tachovského a Jaromíra Tomečka. Redakční radu obohatili František Tenčík a Josef Burjanek. Rubrika *Ze světa* byla rozšířena o *Z cizích literatur*. Redakce už se mohla pochlubit odezvou čtenářů v *Z redakční pošty*. Blížící se sjezd Svazu československých spisovatelů předznamenávala rubrika *Předsjezdová diskuze* a politika pronikala hlouběji do struktury časopisu. Dnes je časopis k dostání opět jen ve formě svázané do knihy, kde není znatelné, kolik čísel II. ročníku vlastně vyšlo a kde je hranice mezi nimi.

Rok 1956 dělil již časopis na 12 čísel, tedy každý měsíc se vydalo jedno číslo, avšak dnes opět k vidění pouze svázané do jednoho celku. Nové rubriky časopisu jako *Postřehy o nových knihách, Co kdo řekl o literatuře, Poznámky, nápady a výpady* podnítil ke vzniku druhý sjezd Svazu československých spisovatelů.

V roce 1957 vedl redakci Oldřich Mikulášek a Jaroslav Tomeček. Do redakční rady se po nešťastném incidentu s poezií Pavla Kohouta vrátil Ludvík Kundera. Sjezd spisovatelů nahradila rubrika *Ke čtyřicátému výročí velkého října*. Nejen politická, ale i autorská jubilea si našla v časopisu místo, například *K devadesátinám Petra Bezruče*. Desky časopisu zakrývaly poprvé reklamy především na jiné literární časopisy, klub čtenářů, nové knihy vydané Československým spisovatelem, edicí *Kapka Mladé Fronty*, edicí *České básně*, *Kritickou knihovnou*, ale především *Státním nakladatelstvím* politické literatury.

V roce 1958 se snížil počet politických článků a přibýlo více informací ze zahraničních literatur. Časopis si udržoval stejnou podobu.

Stejně tak rok 1959 nepřinesl žádné novinky v redakci. Vznikly rubriky *Výroky, Epigramy a Satiry, Články o literatuře* či *Z deníku četby*. Opět se čtenáři dočetli, jak vypadala literatura *Po spisovatelské konferenci*. Časopis prostupovalo mnohem více grafických prvků, obrázků a otisknutých maleb.

V roce 1960 přišel do redakce Milan Uhde a s ním rubrika *Texty písní*.

Prvním rokem, kdy můžeme dnes vidět jednotlivá čísla samostatně, tak jak vypadala, je rok 1961, VI. ročník. Obálku měl na starosti Jaroslav Fišer, typografii Zdeněk Mrkos. Obálka všech dvanácti čísel se barevně lišila, nesla název časopisu a podtitul. V pozadí dominovaly fotografie a kresby moderních umělců. Cena za výtisk činila 1,50 Kčs.

V roce 1962 se do redakce vrátil Jan Trefulka.

Rok 1963 přinesl nového šéfredaktora Jana Skácela. Ovzduší se pročistilo a Bohumír Macák se spokojil s místem redaktora. Politická témata se pozvolna vytrácela. Navrch získávala poezie. V časopisu se objevila *Diskuze o tzv. (ne)srozumitelnosti poezie, Humor a satira*. Stará forma časopisu už nestačila, a tak se po deseti letech působení začalo uvažovat o změně. Poslední číslo roku 1963 informuje čtenáře o tom, že jelikož příští rok časopis uvítá novou grafiku obálky, více stran, jiný formát, je nasnadě také zvýšení ceny z původní 1,50 na 3,50 Kč. Tuto skutečnost se pokouší objasnit ve dvanáctém čísle: „To je asi tolik, co stojí dvacet průměrných cigaret, méně než kolik zaplatíte za lístek do biografu a asi zrovna tolik, co dáte za krabičku holicích čepelek.“ (Mikulášek, Trefulka, Uhde 1963: 529)

Rok 1964 změnil tedy velikost časopisu na menší formát, a to A 5. Obálka získala jednoduchý vzhled. Bílý obal, barevný název časopisu, podtitul Kritika, literatura, umění mimo jiné navrhl a zpracoval David Jaša. Redakční radu rozšířili Zdeněk Pluhař, Milan Suchomel, Vladimír Blažek. Obsah jednotlivých výtisků se již přehledně nečlenil. Na obálce byla vypsána jména autorů a dílo, kresba, grafika či cokoli jiného, co vytvořili. V pátém čísle přebírá grafiku Oldřich Bárta.

Rok 1965 se vrací zpět ke staré, přehledné grafice obsahu. Do redakční rady přichází Adolf Kroupa. Časopis získává volnější formu. Dokazují to i nové rubriky: *Dokořán, Drzý interview, Černou křídou do komína, 12 rozhněvaných pánů, Malá recenze Jana Skácela, Reklama potřebuje vraždu, O českém národním charakteru a Obzor měsíce*. *Černou křídou do komína* jsou výroky a úryvky děl vyjmuté Ludvíkem Kunderou. *12 rozhněvaných starých pánů* přináší satirické čtení. Pod *Reklama potřebuje vraždu* se skrývala malá detektivka *Hosta do domu* a *Obzor měsíce* nebylo nic jiného, než okénko s inzercí.

Rok 1967, opět o objemu dvanácti čísel přinesl rubriky *Zelený host*, který dával prostor mladým autorům, *13 řádků o...* věnovaných úryvkům z jiných časopisů, knih či překladů. *Sonda do literárního stylu* informovala o literární teorii a *Literatura na dlani* o novinkách ze zahraničí.

V roce 1968 redakci tvoří Jan Trefulka a Milan Uhde. Výtvarný poradce Jan Steklík spolu s Ivanem Soukupem upravují grafiku časopisu. *13 řádků o...* se mění na *13 řádků Olega Suse*.

V roce 1969 bylo vydáno neuvěřitelných 19 čísel po 48 stranách, přičemž čísla předchozí čítala stran 80. Do redakce přibyl Pavel Švanda s Milanem Šmídem. Novým šéfredaktorem se stává Jan Trefulka. *13 řádků Olega Suse* se zredukovalo na *7 řádků Olega Suse*. Fejetony se objevují pod jménem *Slova*, *Dokumenty* se vrací k historicko-politickým událostem a upozorňují na jiná periodika věnující se literatuře. *Trialog o...* či *Interview* jsou rozmluvou autorů o literatuře či současné době. *Zatrženo* nabízí výpisky z kanonických knih. Nově se také objevuje *Kouzlo nechtěného*.

1970, poslední rok působení *Hosta do domu* vychází jen 8 čísel po 56 stranách. Jan Skácel spolu s Vladimírem Blažkem, Antonínem Přídalem, Janem Steklíkem a Olegem Susem tvoří externí část časopisu. Grafiku převzal Jan Solpera. Do redakční rady se na poslední ročník přidali Miroslav Stoniš, Adolf Kroupa, Jaroslav Střítecký, Josef Válka.

5.1.2 Host 1993 – 2011

„Pod vedením Igora Fice, který zakládá samostatný subjekt – občanské sdružení *Spolek přátel vydávání časopisu Host*, se z *Hosta* stává literární revue s dvouměsíční periodicitou. Časopis se přestává zaměřovat na splácení dluhů z doby publikační nsvobody a kromě nejrůznějších literárních žánrů a témat se věnuje i filozofii, historii nebo sociologii. Zřetelný důraz klade na básnickou tvorbu, kterou představuje v široké škále autorů i údobí. V roce 1993 začínají s redakcí spolupracovat dva studenti FF MU Miroslav Balašík a Tomáš Reichel. Na podzim 1995 z osobních důvodů odchází Igor Fic a redakce začíná pracovat ve složení Pavel Petr, Petr Čichoň a Martin Stöhr pod vedením M. Balašíka a T. Reichela. Tři naposled jmenovaní od tohoto roku doposud

tvoří neměnné jádro časopisu a stejnojmenného nakladatelství. Básníci Čichoň a Petr později spolupráci s *Hostem* přeruší. Redakce, která od začátku devadesátých let vystřídá několik adres (např. sídlo tiskárny a vydavatelství Dušana Skály na Jiráskově ulici či prostory v objektu Měnínské brány), získává místnost bez příslušenství v domě na Moravském náměstí.(...) V roce 1996 v *Hostu* začínají hojně publikovat autoři básnické generace, která na literární scénu vstoupila přirozeně, téměř bez zátěže z normalizačních let – Petr Borkovec, Bogdan Trojak, Jaromír Typlt, Martin Langer, Pavel Petr, Radek Fridrich, Milan Děžinský aj. (...) V roce 1997 vychází osm čísel časopisu, přičemž v pátém z nich dojde ke změně, která předznamená vývoj *Hosta*. Jako úvodní materiál poprvé není zařazena literární nebo filozofická stať, ale rozhovor s básníkem Vítem Slívou. V tomto roce *Host* naposledy nese podtitul „literární revue“. V březnu se redakce stěhuje z centra města do dvou suterénních místností na ulici Vodova v Brně-Králově Poli. “ (Balašík 2005: 41 – 42)

„Po roce 1998 se redakce opět stěhuje na Staré Brno do větších prostor pavlačového domu U Sedmi švábů. V lednu 1999 se *Host* poprvé představil v nové, nesborníkové podobě jako časopis formátu „letter“ s podtitulem „měsíčník pro literaturu a čtenáře“ a portrétem osobnosti čísla na obálce. Do redakce přichází absolvent FF UP v Olomouci Petr Bilík. Připravuje novou recenzní přílohu a také témata věnovaná převážně autorům zahraničních literatur. Od září se výběr článků z *Hosta* poprvé objevil i na internetu. Na podzim roku 2000 se blízkým spolupracovníkem redakce stává fotograf a publicista Josef Moucha, který připravuje většinu fotografických profilů, na které se časopis od té doby zaměřuje. (V letech předchozích převažovaly výtvarné doprovody čísel.) Výrazně se rozšiřuje počet volně spolupracujících osobností v redakční radě (Jiří Trávníček, Jan Štolba, Petr Hruška), okruh pravidelných přispěvatelů a vůbec představených autorů. Na začátku roku 2001 se redakce stěhuje do činžovního domu na ulici Přízova poblíž Hlavního nádraží. Novou grafickou osnovu pro *Hosta* vytváří typograf Vladimír Kovařík. Petra Bilíka v redakci střídá Petr Minařík, který přivede překladatele a publicistu Marka Sečkaře. Na podzim přibude překladatel Luděk Janda, nicméně v roce 2003 zase odchází. V dubnu 2004 umírá básník Jiří Veselský, který několik let předsedal redakční radě.“ (Balašík 2005: 43)

V roce 1993 měl časopis formát A 5. Na obálce čtenář mohl vídat moderní výtvarná díla známých i neznámých malířů. Na první straně otevíralo časopis složení redakce, tehdy ještě velmi úzké. Šéfredaktora zastával Igor Fic, Boris Mysliveček

zajišťoval typografii a výtvarné zpracování a Dušan Vandera počítačovou podobu časopisu. Časopis začínal rubrikou *Studium*, kde se objevovaly studie filosofické. Básně, povídky a rozhovory přinášela rubrika *Mezi slovy*. Co se právě řešilo na literární scéně, bylo i v rubrice *Téma*. *Z nepaměti* vzpomínalo na kdysi dávno publikované verše, a to dokonce i na ty, které nebyly ještě nikdy vytištěny. *Margiana* nabízela názory autorů na novinky a literaturu. Nesměly chybět ani *Kritiky* či závěrečné básnické *Pásmo*.

Rok 1994 formu časopisu nijak neproměnil. Do redakce přibyl mladý Miroslav Balašík a rubriky *Výtvarné umění* a *Portrét*. Ten vzpomínal na významná výročí autorů, ať už úmrtí nebo vydání jejich knihy.

V roce 1995 k rubrice *Výtvarné umění* přibyla i rubrika *Divadlo*. Složení redakce se proměnilo výrazněji než forma časopisu. Na křeslo šéfredaktora usedl Miroslav Balašík s Tomášem Reichlem jako zástupcem. Redakci tvořili Petr Čichoň, Pavel Petr, Martin Josef Stöhr. Redakční rada sestávala z Karla Jana Čapka, Petra Horáka, Karla Křepelky, Vladimíra Novotného, Pavla Řezníčka, Ladislava Soldána, Jiřího Veselského. Takto se redakce výrazně rozrostla a v tomto složení fungovala až do roku 1998.

Léta 1996 a 1997 zachovávaly stejnou podobu časopisu.

Od roku 1998 vycházel Host pravidelně desetkrát do roka, každý měsíc, kromě letních prázdnin. Na desky časopisu se dostávají reklamy. Přibyla rubriky jako *Myslet esejem*, *Anketa*, *Recenze*, *Telegrafické recenze* a složení redakce prošlo rovněž změnou. Tvořil ji Tomáš Reichel spolu s Martinem Josefem Stöhrem. Redakční rada se skládala z Petra Cekoty, Pavla Hrušky, Karla Křepelky, Martina Pilaře, Jiřího Trávníčka, Jiřího Veselského. O obálku se začal starat David Mikeš. Výtvarné vyjádření obálky nahradily fotografie autorů, dále se na ní objevily titulky obsahu daného čísla.

Od roku 1999 se mění časopis nejvýrazněji. Host dostává podtitul literární měsíčník a na obálce se objevuje též podtitul „Vše, co potřebujete vědět o literatuře“. Časopis získává formát A 4 o objemu osmdesáti stran, z nichž 24 čítá samostatná příloha s recenzemi knižních novinek. Mění se kvalita papíru, typografická úprava a koncepce výtvarných příloh se stává pestřejší. Obsah tvořily *Kritiky*, koutek pro *Osobnost*, která se většinou objevila i na obálce, *Beletrie*, *Výtvarné umění*, současné literární *Téma*, *Film*, *Divadlo*, *Zasláno od čtenářů*, *Vzpomínka* na autora, *Fejeton*,

Telegrafické recenze, Myslet esejem, Anketa, Z nepaměti. Dílna se věnovala kritice dosud nezavedených autorů, *Místo tečky* byl výrok autora a vše uzavíral *Komiks* na motivy prozaického či básnického díla. Cílem nových úprav bylo postupně rozvolnit sevřený sborníkový charakter směrem k větší aktuálnosti a skutečnému časopiseckému formátu. Větší prostor dostaly hlavně žurnalistické žánry. Do redakce přišel nově Petr Bilík a Petr Hruška.

Rok 2000 konečně nebyl plný změn. Pouze se objevila rubrika *Studie, Polemika*, vzpomínka na *Host do domu* a jazykové okénko *Glosa Dušana Šlosara*.

V roce 2001 se redakce *Hostu* pouští do obnovy časopisu *Světová literatura*, který vycházel nepřetržitě v letech 1956 – 1996. Ve 4. čísle *Hostu* z roku 2001 se tak objevuje nová stejnojmenná příloha, která si kladla za cíl konfrontovat současnou českou literaturu s děním v zahraničí. V této příloze se ustálila rubrika „2+1 ze zahraničí“. „Dvojka v názvu reprezentuje čtyři kulturní velmoci: Francii, Německo, Spojené státy americké a Velkou Británii, které po dvojicích rotují v dvouměsíčních cyklech („2“), vedle nich se objevuje pokaždé další – jeden – netuzemský příspěvek („+1“).“ (Minařík 2001: 51)

V roce 2001 se v posledním čísle *Host* rozšiřuje o další čtvrtletní přílohu. Desáté číslo je rozšířené o *Revue pro média*, která vychází ve spolupráci s Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Redakce se sestává z Moniky Metykové, Radovana Pláška, Marka Ševeše, Michala Šimůnka, Martina Škopa, Barbory Vackové a Jaromíra Voleka. „V České republice vycházejí pravidelné mediální přílohy v některých denících a také několik odborných periodik, jež se však převážně zaměřují na novinářskou praxi, marketing, reklamu a občasně, mnohdy velmi zjednodušené kritické úvahy. Periodikum, které by se zabývalo mediální teorií a kritickou reflexí médií a komunikace založenou na interdisciplinárním přístupu, u nás zatím chybí. Tuto mezeru se bude snažit zaplnit *Revue pro média*.“ (Host 2001:75) Každé číslo revue se věnovalo jednomu ucelenému tématu, které se snažilo čtenářům přiblížit s ohledem na současné významné teoretické přístupy. Strukturu revue tvořily autorské eseje, úvahy a studie, překlady klíčových, v češtině dosud nepublikovaných textů, rozhovory a ankety, recenze významných knih vztahujících se k tématu i aktuálně vydaným publikacím o médiích. V každém čísle se objevil heslář vysvětlující nejdůležitější pojmy a představující významné osobnosti, které se ve zmíněných textech objevily.

Z hlediska grafického se obálka nemění, pouze je každý výtisk laděný do jedné barvy a mizí podtitulek „Vše, co potřebujete vědět o literatuře“. Kritiky a recenze se spojují do Recenzní přílohy, a dostávají tak podobu novinové přílohy uprostřed časopisu. Recenze se zaměřovaly především na českou a slovenskou literaturu, překlady, odbornou literaturu, divadlo a knižní novinky.

Rok 2002 přinesl rubriky *Hostinec*, *Polemika*, *Filmová vyhlídka* a *Sloupek* věnovaný vždy jednomu autorovi.

V roce 2003 získal *Host* novou lesklou obálku velikosti A 4, kterou zdobil portrét osobnosti. Rozhovor s touto osobností uváděl celé číslo. V pravém horním rohu obálky se nacházel název časopisu, podtitul, rok vydání, číslo vydání, cena a název přílohy. Podtitul byl „měsíčník pro literaturu a čtenáře“. Na titulní stránce se v rámečku dole vyjímal ta nejzajímavější jména a témata daného čísla. Jeden výtisk si čtenáři mohli pořídit za cenu 79,- Kč. První stránka mimo složení redakce obsahovala *Názor* na současné dění, či obrany spisovatelů vůči kritice v jiných periodikách. Editorial měl podobu fejetonu Miroslava Balaščíka či jiného člena redakce. V roce 2003 jsme mohli najít rubriky jako *Osobnost* a rozhovor s ní, *Kritika* na knižní novinky i nové autory, *Beletrie* aneb co je nového v poezii a próze, *Esej*, *Pohledy*, a to většinou do minulosti, *Anketa* na literární téma, odpovídaná kritiky, básníky, publicisty, spisovatele či překladatele, *Rozhovor* s osobností filmu nebo fotografie, příloha *Světová literatura* a nakonec *Recenzní příloha* české prózy, poezie a odborné literatury zakončeno básnickou *Dílnou* mladých autorů.

Rok 2004 obálku nijak neproměnil. Co změnilo svou podobu, byla forma obsahu. Dříve stručný obsah se rozvinul na dvě stránky, z nichž jedna byla z recyklovaného papíru poloviční velikosti stránky. Čtenáři jistě ocenili podrobnější popis obsahu i nové rubriky. Přibyla rubrika *Výročí*, většinou smrti či vydání kanonického díla známého spisovatele. *Románový zápisník* obohacoval čtenáře o poznámky k několika románům od Čapka přes Kunderu až k modernímu románu. Rubrika *Bez záruky* představovala historiky z dob komunismu. V příloze *Světová literatura* se objevila rubrika *Hostinec*, kam čtenáři - začínající básníci - mohli zasílat své básně.

V roce 2005 se redakce naposledy přestěhovala do bývalé továrny na ulici Radlas. Až do dnes, tj. rok 2011, zde redakce zůstala. Stále jí vévodí Miroslav Balaščík.

Světová literatura je stále přílohou časopisu, avšak od *Revue pro média* bylo upuštěno. Zástupcem šéfredaktora je Martin Stöhr. Světovou literaturu měl na starost Marek Sečkař. Redakce přivítala Františka Bráblíka, Vladimíra Justla, Annu Kareninovou, Vladimíra Svatoňe a Jana Štolbu. *Periskop*, jak již název napovídá, se zaměřoval na nepřímé pozorování v oblasti výtvarného umění, výstav či fotografie. *Červotoč* zachycuje situaci v divadlech a *Zoom* ve filmu.

Rok 2006 opět nepředstavuje nějakou velkou změnu v grafice časopisu. Objevuje se rubrika *Studie*, Románový zápisník mění název na *K románu*.

Ročník roku 2007 se vrací k tradiční grafice obsahu a zařazuje ho tradičně na dvě stránky stejného formátu, tedy A 4. Počáteční rubrika *Názor* mění svůj název na *Uvzlé věty...nějaké osobnosti*. Místo v literárním časopisu si našla i malá češtinářská *Glosa Dušana Šlosara*. *Polemika* a mini rubriky *Knihovnička Jany Klušákové* či *Na špatné adrese* se objevují jen v několika málo číslech. Největší pozitivum přinesl oddíl *Můj literární kánon aneb knihy, které v mé čtenářské zkušenosti vytvářejí obraz české literatury*, kde kanonická díla vytyčují literární teoretici, kritici a prozaici.

2008 je posledním rokem, kdy se zachovala stejná podoba obálky. Z rubrik se novinkou stalo *Kalendárium*, *Na pár vět*, *Slovensko* aneb literární život u sousedů. Časopis nově uzavírala vzpomínka na *Host do domu*, tedy některé básně či projevy básníků dnes již řazených do literárního kánonu.

XXV. ročník, 2009, mění obálku na matný, recyklovaný papír menšího formátu, který se zachoval až do dnes, tj. roku 2011. Rubrika *Z kraje* nabídla aktualitu z literatury, *Glosa Dušana Šlosara* změnila název na *Šlosarka*. *Galerie* napovídá, kdo byl kdo v dějinách literatury, objevuje se *Ohlas* spisovatelů na články v *Hostu*, *Typomil* nahlíží do oblasti typografického designu, *Ocenění* informuje o nově titulovaných umělcích. *Na návštěvě* a *K věci* odhaluje soukromí i minulost spisovatelů. *Čtenářský deník* podněcuje k další četbě. Časopis uzavírá *Pití k číslu*, kde se vypráví o setkání literatury s alkoholem.

Rok 2010 přináší okénko pro *Zlatá devadesátá*, mizí *Pití k číslu* i *Čtenářský deník*. 2011 se pokouší spojit více čtenáře přímo s literaturou v rubrice *Čtenář*. V prvním čísle roku 2011 vychází *Ediční plán nakladatelství Host na jaro*, kde nabízí

čtenářům novinky na poli literatury i klasiku v *České knižici*. Nové změny jsou chystány na léto 2011.

5.2 Témata a politika

5.2.1 Host do domu 1954 – 1970

V prvních letech existence si časopis žil poklidným životem politické nekonfliktnosti. Až na výjimku, kdy Jan Trefulka hned v roce 1954 zkritizoval poezii Pavla Kohouta, nevyvolával *Host do domu* žádný poprask na literární scéně.

Kromě vyzdvihování socialistických básníků jak českých, tak zahraničních, se časopis také důkladně zabýval jednotlivými sjezdy Svazu československých spisovatelů, výročími politických událostí i význačných politických osobností.

Více než dnes se v časopisu objevovala témata umělecká z jiných sfér, než je literatura. Tím mám na mysli hudbu, divadlo, film, rozhlas, televizi, výtvarné umění.

Při informování o nových knihách, které byly samozřejmě kladně recenzovány, převládaly výtisky ze Státního nakladatelství politické literatury nebo z Československého spisovatele. Politika byla neoddělitelně spjata s každým číslem časopisu.

Na konci 50. let tyto skutečnosti začaly polevovat, především z toho důvodu, že redakci posílila nová, mladší generace, např. Milan Uhde. Uvolnění vyvrcholilo rokem 1963, kdy se stal šéfredaktorem Jan Skácel, tehdy tak kritizovaný za to, že se postavil za Trefulkovu polemiku k poezii Pavla Kohouta. Skácel se snažil odolávat cenzuře a dávat redaktorům větší prostor. Situace v redakci se uklidnila a *Host do domu* vystoupil na výsluní. Přibylo mnoho publicistických rubrik. Politika byla potlačena. Přišla doba, kdy se *Host do domu* mohl začít konečně upřímně zvat *Měsíčník pro literaturu, umění a kritiku*, přesně to bylo totiž obsahem. Časopis začal dávat prostor mladým autorům, básníkům. Po menším konfliktu zveřejnil Skácel i Březinovu poezii,

kteřá s komunismem moc nekořesponďovala. Začala se uveřejňovat díla nejen zahraničních autorů, a tak se dostali i českému čtenáři do ruky velcí autoři, jako třeba Dostojevskij. Ačkoliv však časopis stále vydával *Československý spisovatel*, nešlo se od komunismu distancovat úplně. Redaktoři, kteří ještě nebyli ve straně, k tomu byli tlačeni, i když většinou neúspěšně.

Závěr existence časopisu provázal Jan Třefulka. Časopis se zcela distancoval od politických témat a chtěl být čistě uměleckým. Tím se ale stal trnem v oku, protože se čtenář již nedočel, jak ten a onen socialistický básník jsou stěžejním kánonem literatury. Netřvalo dlouho a rozhodlo se, že časopis musí být odstraněn a redakce rozpuštěna.

5.2.2 Host 1993 - 2011

V roce 1993 začal vycházet po rozdělení Československa už ryze český *Host*. Nesoustředil se jen na literaturu, ale i na historii, sociologii a především filosofii. Stěžejní úlohu hrála též poezie, stejně jako tomu bylo v *Hostu do domu*. Tato éra končí v roce 1998 a z literární revue se časopis posouvá na literární měsíčník.

Publikují zde autoři nedotčení normalizací, není pro ně proto problém naprosto se odloučit od minulých politických událostí. Ačkoliv se mění šéfredaktoři, tak jak Igor Fic, tak Miroslav Balaščík vedli časopis stejným směrem. Zatímco v *Hostu do domu* žil časopis spolu s jeho redaktorem, *Host* se vlivem změnou šéfredaktora nijak význačně neproměnil. *Host* došel nejvýraznějších změn roku 1999. Dostal také svoji internetovou podobu, takže se stal přístupným i pro veřejnost, která není zcela literárně odborná. Aby šel časopis s dobou, zařadil do výtisku přílohu *Revue pro média*.

Témata řešená v *Hostu* odráží dobovou literární situaci, tzn., že se sledují novinky na knižním trhu českém i zahraničním a informují své čtenáře naprosto objektivně. Ačkoliv je však *Host* osvobozený od politického útlaku, nelze popřít, že v době největšího rozkvětu *Hosta do domu*, v době 60. let, byla literatura na svém vrcholu. Zrodilo se obrovské množství kvalitních českých autorů. Průnik cizí literatury byl velmi úzký, a tak čtenář nemusel dlouho váhat mezi domácími a cizími zdroji.

Proto se *Host* i dnes stále vrací k tématům i autorům 60. let, kteří dodnes zatím nebyli překonáni.

Poslední dvacetiletí *Hosta* nabízí čtenáři na výběr ze všech možných literatur, a tak ta domácí nepatrně pokulhává. Proto se také součástí časopisu *Host* stala příloha Světová literatura ve snaze uspokojit poptávku po obojím.

Zatímco tedy největším problémem *Hosta do domu* byla cenzura, dnešní *Host* nejvíce bojuje s tím, jak v době nadprodukce literatury přitáhnout čtenáře k literárnímu časopisu.

Závěr

Ve své práci jsem se soustředila na analýzu všech ročníků časopisu *Host* od jeho vzniku v roce 1921 do 1929, poté jsem se zaměřila na význačnou etapu *Hosta do domu* mezi lety 1954 a 1970 a nakonec na nejmladší verzi časopisu *Host* po roce 1990. Nejnovější období časopisu *Host* jsem se snažila komparovat s časopisem *Host do domu* z hlediska formy, obsahu a politického dopadu na časopis. Z obou stejnojmenných periodik jsem se snažila najít jedno téma, které časopis charakterizuje. V etapě *Hosta do domu* je to konflikt Trefulka – Kohout. V dnešním *Hostu* výrazně působí osobnost Milana Kundery, na jehož cestu časopisem jsem se zaměřila.

Host jako nejstarší verze časopisu začínal v Přerově pod vedením mnoha význačných osobností meziválečné doby, jako je například šéfredaktor František Götz, František Halas, Jaroslav Seifert či Jiří Wolker. Časopis byl spojován s expresionismem či literární skupinou a měl velký kulturní vliv na literární společnost. V roce 1922 časopis uveřejnil manifest expresionismu *Naše naděje, víra a práce*. *Host* vycházel desátého dne každého měsíce kromě srpna a září. Odpovědným redaktorem se stal A. M. Píša. V roce 1929 bylo vydávání přerušeno, jelikož se avantgardní směry začaly dostávat do rozporu s komunistickým hnutím.

Druhá etapa *Hostu do domu* působí mnohem plodněji, a to především proto, že vydávání časopisu procházelo zlatou érou šedesátých let. Prvních devět let pod vedením Bohumíra Macáka (1954 – 1962) časopis nepůsobil konfliktně. Redaktoři, téměř bez výjimky členové strany, upřednostňovali socialistická témata a autory. Jedinou odchylkou se stal konflikt mezi Janem Trefulkou a Pavlem Kohoutem, kdy si Trefulka dovilil polemizovat s poezií nejoblíbenějšího socialistického básníka té doby. Ačkoliv tato událost vyvolala velký poprask, do tří let byl Trefulka v redakci zpět a zanedlouho po něm i Jan Skácel, který se ho v době pobouření nezištně zastal. Poté se časopis opět vrátil do starých kolejí. Největší důraz byl přikládán na články popisující sjezd Svazu československých spisovatelů, kde se spisovatelé předháněli, jak co nejsrdečněji vylíčit socialistické cítění v literatuře. Časopis tvořilo 12 čísel, dnes je však k sehnání spíše svázaný do knihy, kde 12 čísel nebývá ani odděleno. Pouze VIII. ročník (1961) je snadno dostupný v rozčleněné podobě samostatných výtisků.

Nejvýznamnější etapa *Hosta do domu* nastala v roce 1963, kdy do čela časopisu nastoupil Jan Skácel. V redakci přivítali novou atmosféru, kterou Jan Skácel přinesl. Nemuseli už řešit politické otázky, jelikož Skácel se od nich snažil distancovat, jak jen to bylo v té době možné. Avšak jelikož *Host do domu* vydával Československý spisovatel, nešlo se věnovat ostrým polemikám, pouze se odpustilo od politických diskuzí a témat. Skácel otevřel dveře novým, mladým autorům, a také se snažil čtenářům zprostředkovat co nejvíce ze zahraniční literatury. S novým šéfredaktorem přišly změny i v podobě časopisu. Formát se zmenšil, přibyl počet stran, ale s ním se zvýšila po deseti letech i cena z 1,50 Kčs na 3,50 Kčs.

Skácel obohatil časopis o nové pravidelné rubriky, z nichž mezi nejvýznamnější patří *Malá recenze na, Glosy, Trochu ze zahraničních časopisů, Zelený Host, Návraty, Drzá interview Hosta, Zatrženo, Jazykové zákampí* aj.

Jelikož v šedesátých letech nebylo třeba čtenáře lákat na pěknou obálku a zajímavé titulky, omezil se časopis pouze na bílou obálku s názvem časopisu a podtitulem. I tak si našel čtenáře, protože česká literatura tvořila nejvýznamnější součást české kultury.

Poslední fází *Hosta do domu* provázela Jan Trefulka. Z časopisu se stal čtrnáctideník, který však zcela ignoroval politická témata a angažované autory, a tím se stal nepřátelským časopisem. Jeho činnost byla ukončena v roce 1970.

V roce 1985 Dušan Skála začal provozovat samizdatový sborník *Host*, který předznamenával vznik *Hosta* dnešního formátu. Do roku 1989 vyšlo 5 čísel, která však v dnešní době nejsou dostupná k nahlédnutí.

V roce 1990 se časopis *Host* zařadil mezi oficiálně zaregistrované časopisy. Každé dva měsíce vyšlo jedno číslo pod vedením Igora Fice věnující se nejen literatuře, ale i sociologii, historii a především filosofii. V roce 1995 se periodicita zvyšuje na měsíčník a do čela redakce nastupují Miroslav Balašík a Tomáš Reichel. Časopis se zaměřuje už pouze na literaturu.

Největšího pokroku nové etapy *Hosta* dosáhl měsíčník v roce 1999. Změna grafiky, formátu a složení redakce posunula *Host* na současnou úroveň, tzn. na časopis, kde publikují nejvýznačnější osobnosti české literatury a kultury. Změna na lesklou obálku A 4 o objemu 80 stran a výrazné barvy však mnohokrát nepřispěly časopisu

k dobru a redakce musela čelit obviněním z komerčnosti. Přesto se od roku 1995 dostal *Host* ze čtrnácti předplatitelů na úctyhodné číslo 700.

V současné době je největší konkurencí *Hosta* časopis *Tvar* a z části i *Literární noviny*. *Literární noviny* jen z části, protože stále reflektují i politickou situaci, nejen literaturu. *Host* je však jen měsíčník pro literaturu, umění a kritiku. Ačkoliv se v současné době nabízí mnohem více témat ke zpracování z české i zahraniční literatury, *Host* se často a rád vrací právě k šedesátým létům, které šéfredaktor Miroslav Balašík označuje za „zlatý věk české literatury“.

Na rozdíl od *Hosta do domu*, kdy otištěná zahraniční témata sahala maximálně k hranicím Bulharska, Rumunska či Polska se dnešní *Host* věnuje cizí literatuře velmi obšírně. Slouží k tomu celá příloha *Světová literatura*, jež je nepřímým pokračovatelem stejnojmenného časopisu, který zanikl v roce 1996. Tuto přílohu vede Marek Sečkář. *Host* je také součástí mezinárodní sítě časopisů *Eurozine*. Z této databáze textů evropských kulturních časopisů může redakce v případě potřeby čerpat. Databáze v online podobě je také přístupná obyčejnému čtenáři. Může se v ní dozvědět, o čem který zahraniční časopis píše, jaká jsou témata aktuálního čísla, a to v jazyce, ve kterém je časopis psán a v angličtině.

V létě 2011 se chystá na poli struktury časopisu několik změn. Příloha *Česká literatura* zanikne a prolne se s přílohou *Světová literatura*. Redakce si od toho slibuje propojení témat časopisu, který dosud působil jako dvě nesourodé části vedle sebe. Také se chce časopis více zaměřit na literární publicistiku, kauzy, zajímavé osobnosti, méně známé etapy literatury, literární kuriozity či literární historii. Dalším cílem je posílení již už tak dost silné kritické části časopisu.

Pro zvýšení počtu čtenářů mezi mladistvými chystá redakce akci, kdy budou nabízet časopisy češtinářům na gymnáziích za účelem jeho zprostředkování studentům.

Za devadesát let od vzniku časopisu se jeho formát hodně změnil. Zpočátku politické překážky omezovaly repertoár časopisu, dnes je časopis znevýhodněn obrovským množstvím ostatní literatury, kdy se čtenáři *Host* nemusí ani dostat do ruky. Co platí pro *Host* pořád stejně je to, že šéfredaktor zásadně ovlivňuje jeho obsah, ale cestu si k němu čtenář vždy najde.

Literatura

Primární literatura

HOST: měsíčník literární skupiny. Přerov: Host, roč. 1-8, 1921-1929.

HOST DO DOMU: měsíčník pro literaturu, umění a kritiku. Brno: Host, roč. 1 - 17, 1954 - 1970.

HOST. Brno: Host, roč. 9- 27, 1993-2011.

Sekundární literatura

BALAŠTÍK, M. (1997): *Měl jsem cyklostyl značky „Metró“*. Host, roč. 13, č. 8, s. 23-27.

BALAŠTÍK, M. (2005): *Dvacet let s Hostem*. Host, roč. 21, č. 10, s. 40-43.

BRŮNA, O. (1956): *O pravdě a lži*. Květen, roč. 1, č. 1, s. 246.

HRONOVÁ, M. (2003): *Kundera a mýtus návratu: La ignorancia*. Host, roč. 19, č. 4, s. 36 - 38.

CHVATÍK, K. (1999): *Romány Milana Kundery a otázka smyslu*. Host, roč. 15, č. 5, s. 21 – 26.

CHVATÍK, K. (2001): *Věčný návrat, Román jako organon*. Host, roč. 17, č. 4, s. 9 - 12.

JANOŠEK, P. (2008): *Dějiny české literatury 1945 – 1989. III., 1958 – 1969*. Praha: Academia.

JEŘÁBEK, Č. (2000): *V zajetí stalinismu*. Brno: Barrister & Principal.

KOŽMÍN, Z. (1999): *Identita v románech Franze Kafky a Milana Kundery*. Host, roč. 15, č. 5, s. 16 – 20.

KOŽMÍN, Z. – TRÁVNÍČEK, J. (1998): *Na tvrdém loži z psího vína*. Brno: Jota.

- KUBÍČEK, T. (1998): *Úloha eseje v románech Milana Kundery*. Host, roč. 14, č. 10, s. 16 – 21)
- KUDLOVÁ, K. (2008): *Milan Kundera*. Slovník české literatury. [online]. [cit. 2008-09-10]. Dostupný z WWW
 < <http://slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1265&hl=milan+kundera+> >
- KUNDERA, L. (1999): *Slova*. Host, roč. 15, č. 8, s. 17 – 20.
- KUNDERA, L. (2000): *Kastrující stín svatého Garty*. Host, roč. 16, č. 4, s. 15 – 19.
- KUNDERA, L. TOMEČEK, J. (1954): *Slovo k čtenářům*. Host do domu, roč. 1, č. 1, s. 1.
- KUNDERA, L. TOMEČEK, J. (1956): *Resoluce II. sjezdu Svazu československých spisovatelů*. Host do domu, roč. 3, č. 1, s. 199.
- LEHÁR, J. – STICH, A. (1998): *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha: NLN, Nakladatelství lidové noviny. Sv. 4.
- MIKULÁŠEK, O. TREFULKA, J. UHDE, M. (1963): *Davídek a Goliáš a 10 let*. Host do domu, roč. 10, č. 9, s. 353.
- MIKULÁŠEK, O. TREFULKA, J. UHDE, M. (1963): *Editorial*. Host do domu, roč. 10, č. 10, s. 529.
- MINAŘÍK, P. (2001): *Editorial*. Host, roč. 17, č. 5, s. 51.
- MU Brno: *O univerzitě. Lidé na MU. Vyhledávání osob na MU*. [online]. December 1, 2009. Dostupný z www: < <http://www.muni.cz/people/1600/cv> >
- POSSET, J. (1989): *Česká samizdatová periodika 1968 – 1989*. Továrna na sítotisk ve spolupráci se Společností pro reklamu a tisk R&T, rerografia Brno. ISBN-80-901192-0-4. Dostupný z www:
 <http://www.scriptum.cz/Posset_Johanna_Ceska_samizdatova_periodika_1968-1989.pdf>
- PŘIDAL, A. (2010): *Dobré jméno zůstává*. Host, roč. 26, č. 9, s. 8.
- REDAKCE HOST. (2001): *Editorial*. Host, roč. 17, č. 10, s. 75.
- ŠALDA, F. X.. (1996): *Z historie předválečného Hosta a tehdejší brněnské avantgardy*. Host, roč. 12, č. 5, s. 158.

ŠTĚDRŇ, M. (2004): *Kunderův Janáček*. Host, roč. 20, č. 10, s. 42 – 43.

TRÁVNÍČEK, J. (2010): *Ve studených vodách svobody*. Host, roč. 26, č. 10. s. 33-38.

TREFULKA, J. (1954): *O nových verších Pavla Kohouta*. Host do domu, roč. 1, s. 506-508.

UHDE, M. (2010): *Dobré jméno zůstává*. Host, roč. 26, č. 9, s. 10.

VYKOUPIIL, L. (2009): *Malá recenze na Jana Skácela, který zde už dvacet let není*. Host, roč. 25, č. 9, s. 21.

Přílohy

Příloha č. 1: Rozhovor s Miroslavem Balaščíkem, tazatelka: Barbora Najbrtová

Příloha č. 2: WOLKER, J. (1954): *Host do domu*. Host do domu, roč. 1, s. 4.

Příloha č. 3: obálky časopisu Host do domu.

SVOBODA, R. (2002) *Host do domu*. Slovník české literatury. [online]. [cit. 2006-05-31]. Dostupný z WWW <<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=107>>

Příloha č. 4: obálky časopisu Host

dostupný z WWW <<http://www.casopis.hostbrno.cz/cs/archiv/2009>>

Příloha č. 5: Miroslav Balaščík, šéfredaktor časopisu

HUPTYCH, M. Sekce 1. *Básníci a nakladatelé*. [online]. Dostupný z WWW <http://www.huptych.cz/fotogalerie_1.php>

Příloha 1 **Rozhovor s Miroslavem Balašíkem**

Tazatelka: Barbora Najbrtová, Odpovědi: Mgr. Miroslav Balašík, Ph.D.

Je na současné české literární scéně nějaký podobný časopis nebo noviny, ve kterých cítíte konkurenci, nebo spolu vzájemně spolupracujete?

S literárními časopisy spolupracujeme v tu chvíli, když žádáme o granty, to se všichni spojíme a spolupracujeme spolu v lobbingu. Např. když je nějaká havarijní situace na ministerstvu, třeba když granty pro literární časopisy zruší. Na druhou stranu je tu pro nás i konkurence, tím mám na mysli např. časopis *Tvar*, nebo částečně i *Literární noviny*. Jsou témata, ve kterých se s *Tvarem* setkáváme, takže tam opravdu tu konkurenci cítíme, což je pochopitelné, jelikož jde o časopisy se stejným tématem. Konkurenci ale považuji za zcela přirozenou, například když se v jiném časopisu objeví nějaká nová zajímavá rubrika, tak jim to závidíme nebo se nějak snažíme je předejít.

Můžete případně přebrat nějaká témata, která zaujmou v jiném časopisu?

Většinou témat máme poměrně dost, ale stává se, že jiné časopisy objeví nějaké zajímavé téma, avšak my už pak do něj nepůjdeme, jelikož ho většinou vyčerpají. Třeba pěkné téma měli *Pokleslá literatura* nebo *Literatura a kýč*, tak jsem si říkal, to jsme mohli udělat taky, ale že bychom to opravdu začali dělat, to ne.

Myslím si, že jste v poslední době popularitou přestihli i Literární noviny.

Ano, ale *Literární noviny* už směřují někam jinam. Jsou víceméně takovou politikou. My jsme proti tomu čistě literární a tím si troufnu tvrdit, že jsme lepší. Ale jsou tam také zajímavé články. Mají mnohem více témat, které jdou mimo literaturu. Ale v té literatuře si myslím, že jsme lepší.

Když si člověk koupí Literární noviny, chce se nejspíše dočíst něco o literatuře, takže ostatní témata mohou být i na škodu, nemyslíte?

To je jiná věc, že ten, kdo si koupí „*Literárky*“, to je spíš člověk, který se v tom prostoru moc neorientuje. Oni jakoby „klamou tělem“, ale už tedy hezkou řádku let. Oni byli vždycky politickým časopisem. Už od konce devadesátých let, kdy se šéfredaktorem stal Jakub Patočka, *Literární noviny* měly velmi zřetelnou politickou ambici. Teď už je to trochu méně a více směřují ke kultuře, i když levicové zůstávají stále.

V počátečním Hostu i v Hostu do domu se dostával časopis do střetu s politikou. Jak je na tom Host a politika dnes?

Časopis sám o sobě proti politice nebyl. Například v období samizdatu byl proti politice, protože v něm publikovali zakázaní autoři, jinak nějak výrazně politický nebyl. Nerozebírala se tam politická témata, jen se tam občas dostávala, ale ne že to bylo cíleně. Dnes je těžké v tomto směru nějak uvažovat, jelikož literatura je oddělená od politiky, nemá s ní nic společného. I když občas se vynoří nějaké téma, jako jsou státní dotace nebo teď v prvním čísle se objevil rozhovor s politologem Petrem Fialou o stavu naší civilizace. Že by měl ale časopis nějaký politický kurz, že by byl provládní nebo protivládní, tak to ne. Ta literatura taková dnes není, o to by si musela říct sama. Například když Miloš Urban vydal *Paměti poslance parlamentu*, nebo když někdo vydává nějaké své radikální ekologické názory, třeba jako měl v *Hastrmanovi*, tak to je jistý druh politiky. Nebo Michal Viewegh a jeho angažmá vůči Klausovi, tak tam ano, ale je to v české literatuře velmi zřídka. Když se to neobjevuje v knížkách, není to tématem literatury a není to ani téma k nějaké reflexi literatury.

Když jste přišel do redakce Hosta, měli jste něco kolem čtrnácti předplatitelů a dnes je to přes sedm set. Čím si myslíte, že jste toho dosáhli? Je to větší periodicitou?

Určitě. A také tím, že do té doby vycházel *Host* nepravidelně. Když předplatitel neví, zda za rok dostane jedno nebo tři čísla, tak je jasné, že se o předplatné nebude zajímat, a koupí si časopis, když na něj narazí v knihkupectví. Když lidi ví, že časopis vychází stabilně každý měsíc a má určitou úroveň, stává se pro ně seriózním partnerem. Myslím,

že náš časopis byl známý už od devadesátých let, ale pravidelnost vydávání mu pomohla. A také přitáhla pozornost témata zmiňovaná v časopise i zajímavé literární osobnosti, které se nám podařilo přitáhnout ke spolupráci.

Jak je to možné, že po éře Hosta do domu nevznikl znovu časopis pod stejnojmenným názvem, ale vrátil se k původnímu jménu Host?

Host vycházející od roku 1921 v době první republiky, už ten založil tradici literárního časopisu s názvem *Host* v Brně. Potom na to navázal *Host do domu*. Když potom v roce 1985 chtěl Dušan Skála založit nějaký literární časopis, značka *Host* byla nasnadě. On chtěl původně obnovit *Host do domu* jako samizdatový časopis, ale tehdejší bývalí redaktori z těch let, kdy *Host do domu* vycházel, třeba Jan Skácel, časopis obnovit nechtěli.

Kdo je ve vaší redakci nejdéle?

Asi to jsem já. Nebo respektive nejdéle tu byl grafik Boris Mysliveček, ale ten už to teď nedělá.

Jak jste se dostal k tomu, že jste se stal šéfredaktorem Hostu?

Ono to bylo vlastně zcela přirozené, jelikož v roce 1990 jsem začal s Tomášem Reichlem studovat na filosofické fakultě tady v Brně. S námi do kruhu chodila přítelkyně tehdejšího šéfredaktora Igora Fice. Protože jsme se setkávali v hospodě, tak jsme si o tom povídali, zajímala nás literatura, kterou jsme studovali. Spřátelili jsme se a začali jsme do toho časopisu psát recenze a spolupracovat. Tenkrát to byl ale jen takový sborník, vycházel tak jednou, dvakrát do roka. Postupně jsme ho převzali právě s Tomášem Reichelem, který je tu také se mnou nejdéle, ale teď už se nevěnuje časopisu, ale nakladatelství. Potom vlastně Igor Fic odešel do Kroměříže, kde dostal místo a my jsme s Tomášem Štöhrem a Tomášem Reichelem časopis přebrali úplně a změnili si ho. Tehdy to byla jiná doba než dnes, myslím po revoluci. Všichni měli

hrozný zájem o všechno. Nejdůležitější bylo začít psát, tím se nejvíce zorientujete v oboru, psát recenze, připravit rozhovor s někým, to je ta cesta.

Je těžké sehnat kvalitní redaktory, kteří jsou schopni dobře zpracovat témata?

V dnešní době je těžké sehnat kvalitní přispěvatele, někoho, kdo je schopný psát literární publicistiku. Recenzi je dnes schopen napsat téměř každý redaktor, ale udělat literární reportáž, aby tam byly citace, kousek rozhovoru, zkrátka zpracovat téma nějak komplexně, to se těžko shání.

Je nějaký rok, ve kterém se vývoj nebo podoba současného Hosta nějakým zásadním způsobem proměnila nebo udělala významný krok kupředu?

Když jsme časopis přebírali, proměna časopisu se odehrávala postupně. Zvyšovali jsme frekvenci vydávání z pěti postupně až na osm čísel ročně. Největší změna proběhla v roce 1999, kdy se časopis zvětšil na formát A4, měl lesklou obálku, na které se objevil portrét spisovatele, změnila se struktura časopisu a začal se vydávat desetkrát do roka. Časopis tak získal trošku komerčnější nádech.

Rozumím tomu tedy dobře, že jste se pokusili nalákat čtenáře na lesklý papír a poutavou obálku?

To ano, ale v tomto prostředí to mělo spíše i negativní dopad. Zpočátku byly reakce rozpačité nebo dokonce negativní, že se snažíme podbízet. My jsme se snažili vysvětlit, že jak se můžeme snažit podbízet, když na obálku dáme rozhovor s J. A. Pitínským, to nic podbízivého přeci není. Ale přeci jen obec literatury byla vůči tomu spíše skeptická, než se ukázalo, že to má vývoj a je to součástí promyšlené koncepce, že to není jen snaha být více vidět. Tím se dramaticky zvedl zájem o ten časopis.

Stává se, že vám někdo sám pošle nějaký článek, jestli ho otisknete?

Ano, to tak bývá. Ale spíše je to tak, že ti, co s námi spolupracují, nám napíší, zda-li je zájem o téma, které by chtěli zpracovat, takže se domluvíme spíše dopředu. Jsou i tací, kteří napíší článek a pošlou nám ho.

Čtenáři si vám mohou napsat o nějaké téma?

No tak to se mi snad ještě nestalo, že by si čtenář napsal, takto interaktivní to tu ještě není. Pochopitelně, kdyby to bylo zajímavé téma nebo nás čtenář na něco upozornil, budeme jen rádi.

Jsou nějaká témata či osobnosti, ke kterým se rádi vracíte? Například Milan Kundera se v časopisu objevuje velmi často.

Tak třeba Milana Kunderu bychom chtěli mít v časopisu ještě častěji, ale tam je to dané tím, že eseje, které občas publikujeme, si překládá sám, takže tím je limitované, že k němu se pořád vracíme a vracet budeme. Jinak jsme se hodně vraceli k Janu Balabánovi. Psal nám sloupky a několikrát se v časopisu objevily rozhovory s ním, takže těch textů bylo více. Jinak máme stanovený okruh stabilních spolupracovníků, recenzentů, kritiků, kteří s námi stále spolupracují.

Zdá se mi to, nebo se často vracíte k šedesátým letům a době Hosta do domu?

No tak ta šedesátá léta, to máte samozřejmě pravdu, že se k nim hodně vracíme. Nevracíme se tolik k *Hostu do domu*, až taková návaznost tam není. Šedesátá léta byla rozhodně zlatý věk literatury. Česká literatura byla neuvěřitelná, snad nejlepší ve své historii. Zvedla se silná generace prozaiků, básníků. Otázka, co se vlastně stalo, proč literatura měla tak obrovský dopad, to mě neustále fascinuje. Najednou se objevilo třeba pět světových spisovatelů u nás. Kundera, Hrabal, Škvorecký, Lustig, Fuks, Páral, Vaculík, ... neuvěřitelná kvalita tehdy.

Takže to je spíše proto, že do dnešní doby toto období nebylo překonáno?

Určitě.

V časopisu se objevuje hodně recenzí, jak se rozhodujete, které tituly recenzovat?

Samozřejmě sledujeme to, co vychází. Ten časopis by měl být určitým servisem pro čtenáře, to znamená, že by se měl z něho dozvědět jakýsi přehled o tom, co je nového na trhu. My samozřejmě sledujeme, co kde vychází, jaké jsou nové knihy, a potom si požádáme u nakladatelů, aby nám poslali recenzní výtisky těch knih, které chceme recenzovat.

Takže si sami vybíráte, co chcete recenzovat?

Jasně. Funguje to tak, že nám od některých nakladatelů chodí kompletní produkce, ale to pochopitelně nerecenzujeme. Tam jde o to, co si vybereme a co považujeme za důležité recenzovat.

Máte nějaké cíle pro Host ve 21. století, kam chcete směřovat, plánujete nějaké změny?

Shodou okolností plánujeme takovou větší změnu ve struktuře časopisu, která by se měla odehrát před létem. Spočívá v tom, že by měla zaniknout příloha česká literatura, respektive se témata propojí více dohromady, jelikož teď to byly jakoby dva časopisy, které spolu nesouvisely. Tato rubrika přestane existovat a témata světové a české literatury se propojí více dohromady. To bude větší změna. A potom se chceme více zaměřit na literární publicistiku, literární kauzy, například otázka Dobříšského zámku, kam jezdili spisovatelé jako na svoje sídlo. Více se také chceme věnovat literární historii, nějakým zajímavým osobnostem, méně známým etapám v literatuře, kuriozitám. Ta literární publicistika, to by mělo být dominantnější téma, a pak pochopitelně chceme posílit kritickou část, tímto směrem chceme pokračovat.

Pod záštitou časopisu se každoročně koná festival brněnské HOSTování. Co je jeho cílem?

To si spíše děláme pro radost. Je to dvoudenní festival, kdy jeden den bývá serióznější, vážnější. Na podzim roku 2010 to bylo věnované *Hostu do domu*, tam byla diskuze s tehdejšími redaktory: byl tam Milan Uhde, Antonín Přidal, Pavel Švanda. Bylo to takové setkání všech redakcí. I redakce samizdatová tam měla svůj blok. Druhý den už to byla spíše zábava, pořádali jsme soutěž o nejlepší oslavnou báseň o Brně, tj. *brněnská sedmikráska*. To je taková legrační soutěž, kdy ty konkrétní výtvořky jsou dost prapodivné. Potom také *divadlo Československo* a podobné, opravdu spíše zábava.

Myslíte si, že se o vašem časopisu dostatečně na veřejnosti ví. Tuším, že pronikl zatím jen mezi osoby zajímaví se o literaturu a na vysoké školy. Nechtěli byste proniknout i na střední školy, kde se o vašem časopisu neví?

To je docela správná cesta, to bychom chtěli. Tenhle časopis však není pro širokou veřejnost, to je opravdu jen pro ty, co se zajímají o literaturu, kdo k ní směřují, kdo nejen ty knihy čtou, ale chtějí o nich i přemýšlet, něco o nich vědět. Nemá smysl dělat velké reklamy na billboardech. Je ale pravda, že bychom chtěli do budoucna, nebo alespoň letos to plánujeme, udělat nějakou akci pro střední školy, kde bychom právě ten časopis chtěli nabídnout češtinářům, aby ho pak zprostředkovali studentům. Myslím, že naše publikované texty jsou srozumitelné i středoškolákům, není to nic tak odborného, čeho by se měli bát. Samozřejmě ho budeme nabízet na gymnáziích, na „učňácích“ by to asi efekt nemělo.

Neplánujete časopis rozšířit kromě literatury i o sekci českého jazyka?

To vůbec ne. My tam máme sice jazykové sloupky Dušana Šlosara, ale literatura a jazyk jsou oddělené světy. Lingvistika, té já nerozumím.

Od roku 2004 je součástí časopisu i příloha Světová literatura, která navazuje na stejnojmenný časopis. Spolupracujete na časopisu i s cizími autory či časopisy?

To má na starosti kolega Marek Sečkář. On samozřejmě spolupracuje se zahraničními autory a kritiky, případně s českými překladateli. Vždy se jedná o nějaké téma, třeba vlámská literatura nebo New York, a podle toho spolupracuje s těmi, kdo se v daném okruhu pohybují. My jsme také součástí sítě časopisů *Eurozine*, tj. taková databáze textů evropských kulturních časopisů, kam posílají svoje příspěvky od důležitých autorů nebo ty, o kterých si myslí, že jsou důležité. My z toho potom můžeme čerpat. Když u nás někdo například napíše článek o Kunderovi, my to nabídneme do té databáze. Někdo z evropských časopisů si to pak může vzít, přeložit a zpracovat. Totéž platí i pro nás.

Co si myslíte, že zasáhlo v poslední době nejvíce českou literární scénu?

Já myslím, že to byla v loňském roce smrt Jana Balabána. To byl takový velký šok pro literaturu, když člověk, kterému vlastně nebylo ani padesát, zemřel. Pochopitelně se to nepřímo odrazilo na tom, že ta jeho poslední kniha hodně zarezonovala, stala se knihou roku Lidových novin^d. To bylo jedno z takových velkých témat, začaly vycházet spisy Jana Balabána a podobně.

dne 7. 2. 2011 v Brně

^d kniha Jana Balabána *Zeptej se táty* získala titul kniha roku Lidových novin 2010 a kniha roku týdeníku Respekt 2010

Jiří Wolker: **Host do domu**

*Tvé vlastní srdce to bylo, co řeklo ti: Lazare, vstaň!
a já s tebou vyšel jsem z kamenné světnice.
Zaradovali jsme se oba velice,
když jsme našli nové a dovedné ruce na svém těle,
zemi jsme do nich uchopili převesele
a země byla těžká jako práce modrookých havířů
a země byla slavná jako rodinná kamna při večeři.*

*Na kamenném chodníku
poznáš svátek nejlépe.
I my jsme jej poznali a proto půjdeme
na pouť k svatému světu.
Však my už cestu docela dobře najdeme,
vždyť ne hvězda jediná,
ale hvězd tisíce
dobře nás povedou na všechny strany od bílého měsíce,
protože se na všech stranách narodila
pacholátka.*

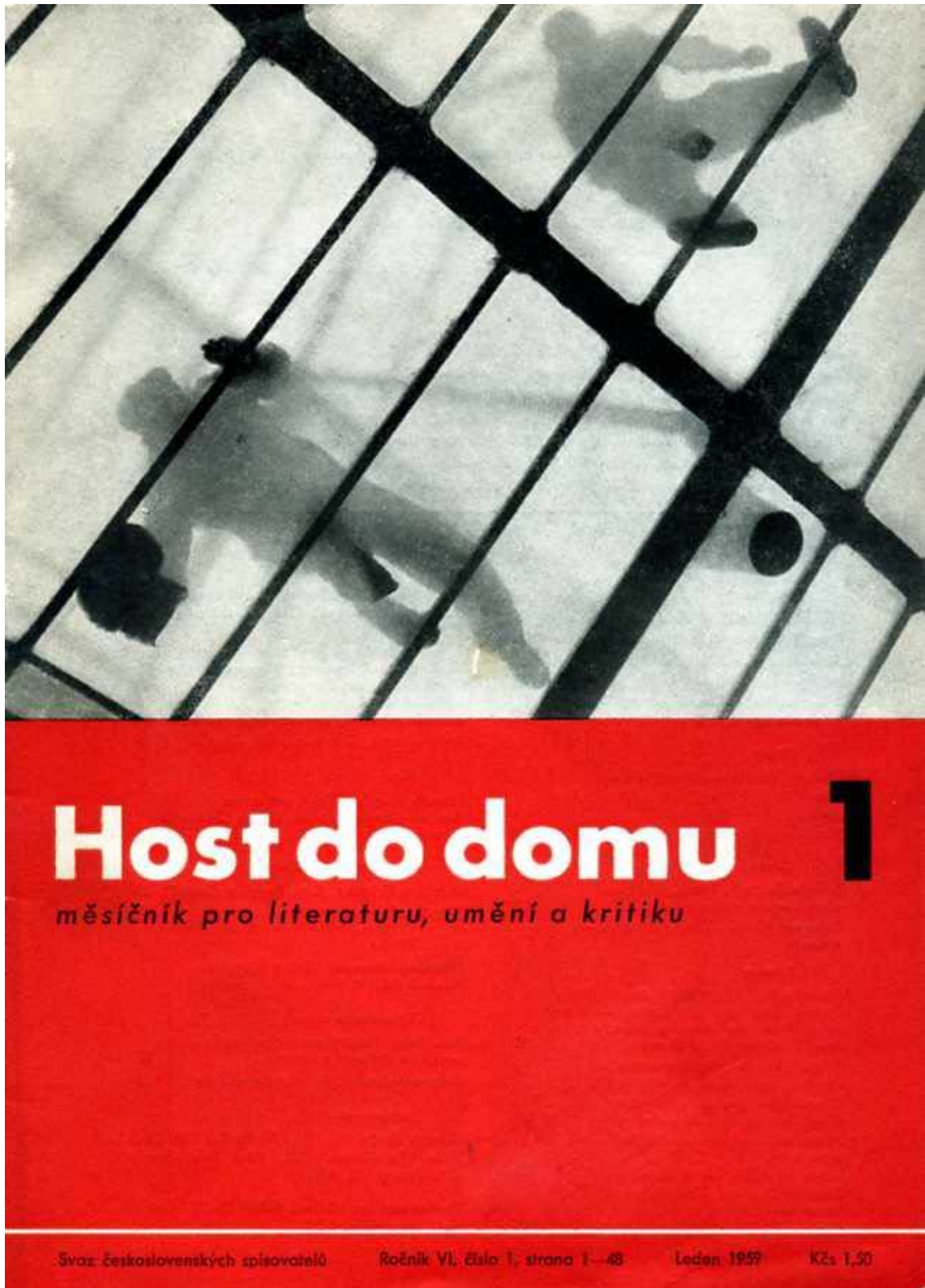
*Na konci dědiny
rostou tiché květiny,
ale tu v předměstí
roste jen bída a neštěstí.
Pod obrazem umučené rodiny
petrolejová lampa věčně svítí.
S hladovými se chceme nasytiti —
zde je naše první zastavení.*

*Do prázdných talířků oči své k noclehu položíme,
z krve a ze sazí básničku vystavíme,
básničku jako velikonoční svíci,
bílou, svítící, potěšující,
o cestě k ráji.*

*Lidé
lidem
dveře
otvírají.*

*Host do domu —
— a ještě někdo.*

Příloha 3

HOST do domu

»Zastavte, sondruhu spisovatele, má přes míru!«

1

1956 LITERATURA · UMĚNÍ · KRITIKA

HOST DO DOMU

*měsíčník pro literaturu,
umění a kritiku*

ročník VII | 1960 **2**

Svaz československých spisovatelů Kčs 1,50

HOST

DO

kritika
literatura
umění

DO

MU / 5

Svaz čs. spisovatelů

Ročník X/1963

M Ě S Í Č N Í K P R O L I T E R A T U R U , U M Ě N Í A K R I T I K U

host do domu

Kčs 1,50

